

ĐẶNG TIẾN (THÁI NGUYÊN)

ĐỨT NỐI
NHỊP
THÁNG
NGÀY

TẬP THƠ

Tủ Sách T. Văn & Bạn Hữu
2026

ĐẶNG TIẾN (THÁI NGUYÊN)

ĐỨT NÓI NHỊP THÁNG NGÀY

TẬP THƠ

Thơ hôm nay không đi tìm cái đẹp vĩnh cửu, nhưng cần sự chia sẻ của người đọc. Nếu tính đương đại là một yếu tố thì thơ Đặng Tiến là đương đại, không chỉ vì tính thời sự, mà vì phản ứng của anh đối với các tình cảnh trực tiếp, tức thời. Anh nhắc nhở chúng ta rằng cách sống sót trong thời đại hôm nay không phải là im lặng mà lên tiếng, không phải thỏa hiệp mà đề kháng. Đó là sự đề kháng của ngôn ngữ trước sai lầm, ngộ nhận. (Nguyễn Đức Tùng)

tv&bh

ĐẶNG TIẾN (THÁI NGUYÊN)

ĐÚT NÓI NHỊP THÁNG NGÀY

Tập thơ

Ấn bản điện tử thực hiện bởi:

Tủ Sách T.Vấn & Bạn Hữu

2026

Nguyễn Đức Tùng: LỜI GIỚI THIỆU

**TẬP THƠ “ĐÚT NÓI NHỊP THÁNG NGÀY”
CỦA ĐẶNG TIẾN**

Sự chú ý là món quà của chúng ta đối với thế giới. Trong tập thơ Đút nói nhịp tháng ngày, Đặng Tiến viết nhiều về quê hương của anh, một vùng đồi núi và trung du hùng tráng, thơ mộng. Tình yêu của anh là sự chú ý đến các chi tiết, con người, địa lý, thời gian. Những hiểu biết lịch sử và văn hóa của anh rất sâu sắc. Đọc tập thơ, tôi yêu hơn một vùng đất mà tổ tiên để lại, sự giàu có về tài nguyên, chiều sâu lịch sử. Nhưng tôi biết gì về quê hương anh? Đây là bài học sử địa thời trung học của tôi: miền núi và trung du, có dãy Tam Đảo mây che mặt mờ, có sông Cầu, sông Cháy, sông Lô, có hồ Ba Bể xanh rờn, có hồ Núi Cốc. Khởi nghĩa Thái Nguyên năm 1917. Có nhiều dân tộc thiểu số với tỷ lệ cao quần tụ.

Một xóm nhỏ gần như bị lãng quên
Giữa vùng đất cỏ
Nghe nói có từ thừa Vua Hùng
Chiên đàn ca chín ngàn trượng
Bóng rợp ngàn trùng
Hạc trắng theo triền sông Cái bay về
Nhiều như mây quần tụ
Lô giang biếc xanh nao nao dòng xiết
Cây cỏ bờ bờ cành lá xum.xuê
Tiếng tôm búng nước ràn rạt mùa hè
Cá vào mùa giăng giăng sẫm thêm.màu nước
Bình minh rẽ mây Tam Đảo trập trùng xanh biếc.

Mỗi khoảnh khắc mà nhà thơ sống và kể lại mang đến sự ngạc nhiên vui thú cho tôi. Tôi đọc thơ, mở lớn đôi mắt, lắng tai nghe, hít thở làn không khí trong lành, nghe hương hoa cỏ lan trên đất. Nỗi tự hào là chính đáng, nhưng bản tụng ca còn có âm sắc bi thương và trầm tư, sự chất vấn. Một dân tộc trở nên mạnh mẽ hơn, cao quý hơn khi dân tộc ấy biết lắng nghe tiếng nói từ bên trong; và những điều được cất giấu là những điều quý báu. Thơ

Đặng Tiến không chỉ là sự bày tỏ như cảnh vật trên mặt đất trong làn sương sớm dưới mặt trời, mà còn là sự đào sâu vào lòng đất, tìm kiếm ý nghĩa của tồn tại. Đôi khi, một nỗi cô đơn hiu quạnh.

*Ta đi. Quyết không ngoảnh đầu lại,
Nẻo xa mờ mịt. Oi cố hương!
Không tự huyễn sinh nhằm thế kỉ,
Quê nhà đã hết chỗ dung thân.*

Anh là người trí thức trung thực với chính mình và với các sự kiện, không ngừng nghĩ tới những vấn đề dân tộc. Những câu hỏi của anh vừa có tính tượng trưng vừa là sự chất vấn đối với đời sống. Thơ Đặng Tiến nói với hiện tại: mối quan hệ giữa cá nhân và lịch sử, cái đẹp của một vùng đất và những vấn đề mà nó đặt ra cho con người hôm nay. Trong thơ thế sự của anh có yếu tố tâm linh. Tôi mong anh đi sâu hơn nữa vào ký ức, vào các chiều kích tâm hồn, chất vấn trở lại các giá trị, khiến cho trong khi chúng ta giữ được tài sản kế thừa của tổ tiên, đất và nước, thì cũng trả lời được những câu hỏi của hôm nay.

Con người sinh ra trên quê quán, lớn lên ở đó, đi xa, trở về. Nhưng tình yêu lâu bền là một tình yêu sáng tạo, không phải là những bức ảnh trắng đen vô hồn. Tình yêu mang chúng ta trở lại, đặt ra những câu hỏi, làm sống lại ký ức và kỳ vọng vào tương lai. Quê hương không phải chỉ là nghìn năm thừa kế, quê hương còn là trang giấy trắng mà con người phải viết xuống, phải tái tạo.

Không tự huyễn sinh nhằm thế kỉ,

Quê nhà đã hết chỗ dung thân.

Tấn kịch ba đào cùng khói lửa,

Trời dày. Muôn sự đã rời tung.

Nào ai có biết ta khi ấy,

Mang mang buồn. Chỉ vậy, vậy thôi.

Mắt hướng lên cao mong che chở,

Chúa lòng lành! Phật chẳng bỏ rơi!

Đặng Tiến viết dồn dập, thơ bám chặt thời sự. Những bài thơ ấy là nỗi cảm khái lịch sử, sự xúc động cá nhân, lời tuyên bố. Trước đó người ta biết nhiều tới Đặng Tiến như một nghệ sĩ đọc thơ. Thật thú vị khi tôi được biết rằng anh đã từng là một thầy giáo dạy văn và trước đó nữa một người lính đã từng xông pha chiến trận và trong ba lô của mình, có tập thơ Lá cỏ của nhà thơ Mỹ Walt Whitman. Cuộc đời lính tráng, những năm trên bục giảng, đã ảnh hưởng như thế nào đến thơ anh, tôi không rõ. Đọc thơ, thấy tình yêu lớn đối với đất nước, những cảm xúc tinh tế khi anh đi qua những chi tiết bé bỏng trong đời. Đặng Tiến nhìn thấy một cách rõ ràng các tệ nạn xã hội, anh dễ dàng bóc tách các lớp vỏ khác nhau của sự nguy hiểm, anh nhìn thấy các mặt nạ, và phê phán không thương tiếc. Sức suy nghĩ của anh đi xa hơn thế, khi Đặng Tiến nhìn thấy bên dưới những hiện tượng xã hội là sự vận hành của một quá trình chống lại các giá trị dân tộc. Thơ anh là thơ thể sự trữ tình có khuynh hướng hậu hiện đại. Trong sự vây hãm của những định kiến, một không khí sinh hoạt tù túng, thơ anh có đủ sự phản nộ, sự mỉa mai, sự phản kháng đối với cái xấu, và tấm lòng bao dung kỳ lạ.

Mang mang Lô Giang

Mấy mươi năm dòng nước mãi miết trôi

Vẫn không quên lưu dấu của ta thừa ấy

*Như chiều nay ta băng khuâng một mình và người lại
đưa ta trở về những ngày nao.*

Thơ Đặng Tiến không gọt dũa, các bài dài, nhiều lời nhiều ý, rộng khắp, dàn trải. Đó là một loại thơ vừa lãng mạn vừa đương đại, vận động dưới áp lực của xúc cảm trữ tình và tình cảm công dân. Thơ ngày nay không ngừng mở rộng thể loại và đề tài, bao giờ cũng trung thành với nguyên tắc: bài thơ ấy có làm người đọc xúc động hay không. Nhà thơ là người liều mạng, đặt cược mọi thứ vào bài thơ. Thơ hôm nay không đi tìm cái đẹp vĩnh cửu, nhưng cần sự chia sẻ của người đọc. Nếu tính đương đại là một yếu tố thì thơ Đặng Tiến là đương đại. không chỉ vì tính thời sự, mà vì phản ứng của anh đối với các tình cảnh trực tiếp, tức thời. Anh nhắc nhở chúng ta rằng cách sống sót trong thời đại hôm nay không phải là im lặng mà lên tiếng, không phải thỏa hiệp mà đề kháng. Đó là sự đề kháng của ngôn ngữ trước sai lầm, ngộ nhận.

Mong manh lắm! Phận người mong manh lắm!

Ta đã ngộ ra - mặt nước cánh bèo

Ta ngộ ra bao điều đơn sơ nhất

Người Việt mình đâu có cạn thương yêu!

Đặng Tiến không phải chỉ là một tiếng nói công chúng, anh có một đời sống riêng tư như tất cả chúng ta, tình yêu và tình bạn, êm dịu và nhọc nhằn, và anh không ngại thể hiện chúng đây đó. Sự phối hợp của hai điều ấy dường như tạo ra những bí ẩn ở một nhà thơ. Niềm hứng khởi mà những bài thơ của Đặng Tiến mang lại cho tôi không phải bao giờ cũng tiên đoán được: chúng có những khoảnh khắc bất ngờ, ở đó bộc lộ sự thật về một con người, sự thật về một đất nước, nỗi hoang mang của đời sống hôm nay, cái tiến thoái lưỡng nan của một người sinh ra ở một vùng đất, mắc kẹt vào lịch sử. Nhưng trong chúng ta có ai không mắc kẹt vào lịch sử? Bất chấp những phẫn nộ, sự lên án, lòng thương xót, thơ Đặng Tiến là bằng chứng sống động về tình yêu vừa cay đắng vừa trong sạch.

Gần năm mươi năm

Người đàn ông sống ở mảnh đất này

*Và biết tất cả những gì có ở nơi đây từ những trang giáo
khoa thư*

Những giáo khoa thư thời của những thánh thần

Thời đỉnh cao muôn trượng rực rỡ hào hùng chói lọi

*Những trang giáo khoa thư những trang văn trang thơ
những khúc hùng ca tạo nên một vùng đất*

Những con đường vô tình đi qua

Vô số những con đường chưa một lần lui tới.

Có hai yếu tố trái ngược nhau trong thơ: sự chiêm biếm hài hước và lời ngợi ca. Sự ca ngợi là sự chấp nhận những điều kiện sống, bất chấp sự tâm thường của chúng. Mỗi người đều muốn nhìn thấy tình yêu của đời mình, những bông hoa nở ra từ nội tâm. Thơ Đặng Tiến gần với Walt Whitman. Tất nhiên mỗi thời đại có một ngôn ngữ khác, và tiếng Việt không giống tiếng Anh, nhưng tâm trạng của những bài thơ ấy, nổi lộng lộng kêu hãnh, sự phẫn nộ trước sự tâm thường, làm cho thơ Đặng Tiến có sức hấp dẫn.

Tháng Tư

Cuối Xuân

Những chùm xoan non đung đưa xanh ngọc biếc

Cây gạo nơi bến đò đỏ thắm một vùng hoa

Đàn chim sáo mỏ vàng từ rừng xa bay về riu rít

Mẹ cha bày cỗ

Một chiếc nia mang màu nâu cũ

Mười hai bộ áo quần

Mười hai bọc kẹo

Mười hai phẩm oản đỏ xanh

Mười hai trái chuối

Mười hai trái khế

Mười hai trái vả

Mười hai bát cơm

Nhiều bài thơ của Đặng Tiến gần với văn xuôi, nhưng vẫn giữ được nhạc tính. Chúng ta đều là người cô độc nhưng chính những người cô độc làm nên thế giới. Bài thơ của Đặng Tiến nhắc tôi nhớ rằng có một mùa cho tình yêu, một mùa cho sự chết, có một mùa cho than khóc, một mùa cho ca hát nhảy múa. Thơ anh là cánh

cửa mở ra những khả năng, cái nhìn đối với các chuyển động, thơ anh cần được đọc lớn lên, trước đám đông. Để nối kết con người, để làm mới lại tinh thần tự do của chúng ta. Để làm chúng ta bất an về xã hội và để chúng ta hy vọng. Đặng Tiến, trong tập thơ này, làm tôi hiểu hơn nữa và yêu hơn nữa quê hương đồi núi trung du của anh, quê hương của tất cả chúng ta.

Nguyễn Đức Tùng

LỜI MỞ

Thời trẻ, vì công việc, tôi rất hay phải di chuyển hết nơi này đến nơi kia! Gần thì vài chục, xa thì vài trăm cây số. Phần nhiều bằng xe máy. Rồi thì tự lái ô tô. Rất nhiều lần đi đêm. Bắt đầu từ nửa đêm, gà gáy.

Chưa từng một lần gặp rủi ro, bất trắc.

Có thể tôi được Trời che Đất chở!

Có thể tôi được anh tôi, chị tôi, dù đã mất rất lâu rồi, đi theo nâng đỡ.

Vâng, những điều ấy là có thể. Vì tôi tin là có.

Nhưng điều dưới đây là thật.

Tôi chưa một lần nghe bố tôi "cảnh báo" về những bất trắc đường xa. Ông bảo đi trên đất nước của mình, toàn người đồng bào mình sao phải sợ!

Có thể ông không gây thêm cho tôi cảm giác bất an nhưng cũng có thể tin là như thế. Giản dị và vững chãi.

Suốt thừa thiếu thời ông được sống trong một ngôi chùa nhỏ ven đê sông Phó Đáy mà. Có thể ông tin từ thừa ấy.

Vì những biến thiên của lịch sử mà tôi được sinh ra ở một nơi, lớn lên ở một nơi, trưởng thành ở một nơi rồi đi lính đóng quân ở một nơi. Những nơi ấy đều có những con sông mà tôi nghĩ là đẹp nhất trên thế gian này. Quây Sơn, Bằng Giang, Sông Gâm, Sông Chảy, Lô Giang, Thao Giang tất cả đều tụ nước về ngã ba Hạc tuổi thơ tôi ở đó. Và tôi đã bằng cách này cách khác đến được ngọn nguồn những dòng sông, những nơi sông bắt đầu chảy vào nước mình. Một ý nguyện không biết từ đâu mà có. Có thể vì chính những dòng sông ấy quá đẹp trong tâm trí của tôi.

Tôi viết về những vùng đất ấy.

Để làm gì? Để được viết. Thế thôi!

Đặng Tiến (Thái Nguyên)

ĐỊA LINH CA

*Kính tặng tất những ai chưa một
lần ghé thăm Ngã ba Hạc quê tôi!*

1.

Một xóm nhỏ gần như bị lãng quên

Giữa vùng đất cỏ

Nghe nói có từ thừa Vua Hùng

Chiên đàn cao chín ngàn trượng

Bóng rợp ngàn trùng

Hạc trắng theo triền sông Cái bay về

Nhiều như mây quần tụ

Lô giang biếc xanh nao nao dòng xiết

Cây cỏ bờ bờ cành lá xum.xuê

Tiếng tôm búng nước ràn rạt mùa hè

Cá vào mùa giăng giăng sẫm thêm.màu nước

Bình minh rẽ mây Tam Đảo trập trùng xanh biếc

Hoàng hôn mây ngũ sắc quần tụ Ba Vi

Cố hương

Cố hương của tôi nơi ấy

Những trang huyền sử chập chờn

Nàng công chúa chém đầu con voi bất nghĩa

Trung nữ vương nâng kiếm thề trước ba quân trước hồn
thiên sông núi

Trả thù nhà

Nói nghiệp Hùng Vương

Trần Nhật Duật thành thạo tiếng thổ dân

Uống nước bằng mũi

Thành thạo giã bánh giày gói bánh chưng

Thề cùng trăm họ muôn dân

Dìm giặc Nguyên Mông giữa mênh mang Ngã ba trùng
trùng sóng gió

Âm âm tiếng Trần Nguyên Hãn lúc chuẩn bị tụt trầm

"Lòng ta ngay thẳng có Đất - Trời chứng giám

Xác thân ta nguyện chìm sâu âm u đáy nước quê nhà

Không thể đón hèn đầu cúi gồi quỳ trước lũ gian tà mặt
người dạ thú..."

Ôi cổ hương!

Sông đỏ rực như máu người

Sông trong veo lạnh buốt như gương sắc

Ruộng đồng tầng tầng lớp lớp sa bồi

Những người dân vô danh như ông bà như cha mẹ như
anh chị của ta

Như chính ta

Sống âm thầm lặng lẽ

Mơ mộng như cánh hạc bay

Thanh thoát như Ba Vì Tam Đảo

Lặng lẽ như bờ bãi ruộng đồng

Bền bỉ như nước như sông

Trăm năm

Ngàn năm

Mãi mãi

Nơi xóm nhỏ vô danh

Ngôi nhà nhỏ

Một ngôi nhà nhỏ

Ám hơi người qua bão qua giông qua mưa qua gió qua
bom qua đạn qua bao đở vỡ thăng trầm

Cha mẹ một đời không chịu cúi đầu quỳ gối

Khi Trời gọi thì "Dạ" bình thản nhắm mắt xuôi tay về
cùng tiên tổ về cùng âm áp đồng ruộng bờ bãi về cùng
lớp lớp sa bồi từ thửa vua Hùng

Anh chị em ta ra đời và sống

Cày bừa cấy hái xay giã giần sàng

Cắt cỏ chăn trâu

Mò cua xúc tép

Ngục lặn hồ súng hồ sen

Xanh mặt những ngày đông hun hút

Hơ tay lửa than

Khói thơm con cúi

Bụng lép cuộc bộ đến trường

Một đời ghi lòng tạc dạ lời dạy của song thân

"Thương người đói rách

Cứu giúp kẻ lỡ bước sa cơ

Không oán không trách

Tươi héo bởi Trời..."

Ta lớn lên

Xa nhà từ thừa thiếu thời

Thuộc lòng câu thơ cũ

"Thiếu tiểu li gia ...(*)

Không hẹn ngày trở lại

Đất nước mình

Nơi nao cũng quê hương.

(*) *Thơ Hạ Tri Chương.*

2.

Những cát vàng long lanh dưới nắng

Dòng xanh trong mỗi độ cuối thu

Lô Giang

Lô Giang

Lô Giang

Tuổi ấu thơ của ta ở đó

Mỗi khi trở về lại bâng khuâng ngẩn ngơ đứng ngắm

Những ngày xưa

Những ngày xưa mòn một hiện về

Cây cầu gãy chơ vơ sau trận bom tàu bay Mỹ

Bập bênh cầu phao nước xiết chảy lạnh tê

Cậu bé con là ta gánh rau sang chợ Gát

Làm lụi theo mẹ

Chập chòn bước thấp bước cao

Sương la đà trắng giữa ngày đông giá buốt

Ôi! Bên tàu cao và trơn và dốc và mưa và nắng

Mẹ già cấp nách những bao hàng

Xuống bến

Sang thuyền

Vẹo sườn

Chân tóa máu

Những tháng năm đói nghèo

Những tháng năm tàn tảo

Những tháng năm đầu xanh tuổi trẻ

Nổi nhọc nhằn thấm vào da thịt

Thấm vào giọng nói tiếng cười

Động vào sâu đáy mắt

Động vào những vệt sóng buồn Lô giang

Sương khói khúc sông này hình như mang vị mặn mang
vị đắng vị cay

Mang cả hình hài ta thừa ấy

Mang bóng dáng mẹ ta lệch vai vẹo sườn cùng bàn chân
tóc máu

Bàn chân bị kẹp cầu phao bập bênh

Bàn chân bám xuống dốc trơn bên sông dựng ngược

Mang mang Lô Giang

Mấy mươi năm dòng nước mãi miết trôi

Vẫn không quên lưu dấu của ta thừa ấy

Như chiều nay ta băng khuâng một mình và người lại
đưa ta trở về những ngày nao

Lô Giang

Lô Giang

Ta cúi đầu tạ từ có khi nào sẽ là lần cuối

Có khi nào?

3.

Ồ ào sông mùa lũ

Cuồn cuộn Thao Giang

Tung bọt trắng

Thao Giang kiêu hãnh

Thao Giang hào hùng

Dòng mỡ màu phù sa

Những bãi bồi cứ lớn lên vạm vỡ

Xóm nhỏ

Nhìn ngược hướng dòng trôi

Xóm nhỏ của tôi là chỗ bắt đầu cho tên gọi sông Hồng

Nơi Lô Giang cùng Thao Giang dồn tụ

Thấm đỏ phù sa

Biếc xanh dòng thủy

Mênh mang sông

Lông lộng sông

Bát ngát sông

Cuồn cuộn sông

Dữ dội sông

Dịu dàng sông

Nơi Lô Giang cùng Thao Giang hội tụ

Lớp lớp những đàn chim di trú theo con nước đổ về

Lớp lớp những đàn cá theo con nước đổ về

Những cánh buồm nâu chan hòa ánh nắng

Mặt trời nhiệt đới đổ lửa xuống nơi này ngã ba sông biển

lửa không lò muôn sắc màu rực rỡ

Gió

Cuồn cuộn gió

Hun hút gió

Thênh thanh gió

Từ Tam Đảo tràn về

Từ Ba Vì lộng đến

Sông Hồng hồi hả khúc tráng ca

Sông Hồng dịu dàng khúc tình ca

Háo hức tìm ra biển lớn

Mênh mang con nước dòng xuôi

Lấp lánh trăng Thu

Mát lạnh trăng Hè

Mỡ màng trăng Xuân

Trong vắt trăng Đông

Sông Hồng đầy với nhịp mùa thao thao dòng nước.

4.

Nơi Lô Giang, Thao Giang giao hòa chung dòng nước

Là bến sông

Bến - Gót - mang - hình - dáng - gót - chân - người

Người già kể chuyện ngàn xưa ảo huyền sương khói

Gót chân người khổng lồ

Gót chân chàng tráng sĩ

Gót chân thần núi Tam Đảo Ba Vì

Phá tan bùa yểm Cao Biền hiểm ác

Bến Gót

Bờ cao

Dốc đứng

Trượt trơn ngày mưa dầm gió bắc

Sông sâu

Xoáy cuộn

Lênh bênh neo thuyền

Từ những triền núi cao cá Anh Vũ tìm về nơi đây búng
nước

Dạt dào mùa sinh sôi nảy nở

Bến Gót tuổi thơ ta chập chờn những giấc mơ xa

Trận chiến trên sông

Thánh thần người Việt át vía hung hiểm phù thủy Bắc
phương

Trần Nhật Duật chìm sâu đáy nước giấc Nguyên Mông

Bến Gót uy nghiêm

Trầm mặc

Theo ta đi suốt cả cuộc đời

Bến sông này lưu dấu bàn chân mẹ ta

Lưu dấu chân anh chị của ta

Lưu dấu chân ta

Dấu chân bao người

Không tên không tuổi

Dầm bàn chân nơi bến sông sâu những đêm đông lạnh
buốt

Ngồi mạn thuyền khỏa chân đêm trăng lấp lánh ánh vàng

Bến Gót

Nơi hợp dòng Thao Giang - Lô Giang

Vời vợi tuổi thơ ta gửi vào nơi ấy.

5.

Ta trở về

Lô Giang nước biếc độ xuân

Đền Tam Giang thông thả bước

Bảng lảng trầm hương

Khói lan mặt nước

Hình như chỗ này đã từng vươn cao gốc gạo già

Tháng Ba đỏ rực màu hoa

Đàn sáo mở vàng hạp đàn ríu rít

Hoa gạo xoay xoay

Ta từng mãi mê nhìn

Những tràng hoa kết nối bằng những cọng cỏ dài

Rón rén thả khúc sông này

Hoa trôi

Dần xa

Những vòng hoa gạo tháng Ba

Có kịp ra biển lớn?

Những đàn sáo mở vàng bay về rồi lại bay đi

Về phương nao?

Phía Tam Đảo? Ba Vì?

Ta lớn lên

Và cây gạo chết!

Một trận giông kinh hoàng

Một tiếng sét kinh hoàng

Cây gạo về với đất

Tháng Ba không còn mùa hoa rụng

Tháng Ba không còn đàn sáo mở vàng

Tháng Ba không còn những vòng hoa thả trôi dòng nước

Tháng Ba tuổi thơ ta mãi mãi đã lùi xa...

Đền Tam Giang trầm mặc chiều xuân...

6.

Tháng Giêng làng vào mùa hội

Xanh biếc lá giông

Thơm dịu bánh dày

Trong gió trầm bay

Khói sương trên sóng nước

Đêm Nguyên Tiêu ngời trắng

Vời vợi Ba Vì Tam Đảo

Ta nép mình bên Đền Đức Ông Chiêu Văn Vương Trần
Nhật Duật

Làng Mộ Chu Hạ quê ta

Lặng lẽ bờ sông Hồng bốn mùa ngút ngát...

Ngày nao bé thơ cha ta cũng đến trường vào lớp Một

Đường trơn

Ta run rẩy đứng bậc thềm đá cầu ao khóa chân

Hoa súng tím biêng biếc độ thu về

Lớp Một

Đền Đức Ông ta ngồi học

Vây quanh ngồn ngang câu đối hoành phi đồ thờ tế khí
bia đá sứt sọc rùa đá trầm ngâm lặng lẽ gốc muỗm già

Một thời loạn li

Một thời phân rã

Rùa đá âm thầm khóc

Khóc không nước mắt

Đến bao giờ...

Ta nép mình bên đèn thờ

Ngày làng mở hội

Ta đợi trăng lên

Trăng tháng Giêng

Trăng tháng Giêng sáng xanh trong vắt

Kia trăng lên

Trăng lên

Gió xuân từ Ba Vì Tam Đảo thổi về

Mênh mang sông nước quê ta

Khói sóng

Thuyền trôi như có như không

Kìa bóng hình ai trên sóng

Như hình Đức Ông Chiêu Văn Vương hiển hiện

Kìa hình như thêm một bóng nữa của ai?

Trần Nguyên Hãn?

Xõa tóc bay

Xõa tóc bay

Ngẩng cao đầu kiêu hãnh

Ơi quê ta tại khúc sông này

Tỏa rạng hào quang Đức Ông Chiêu Minh Vương

Ngậm ngùi bi thảm Trần Nguyên Hãn

Vận anh hùng đã hết ngậm hòn nuốt tủa muôn đời

Ta lắng nghe giữa vắng vặc đất trời

Giữa mênh mang sóng gió

Tiếng bi thương của Đức Ông Chiêu Văn Vương

Hòa cùng tiếng cười rền vang của Trần Nguyên Hãn.

7.

Giáo đường ven sông

Trầm mặc thời gian

Thửa nao chẵn trâu cắt cỏ

Ta ngỡ ngác nhìn

Tròn xoe đôi mắt

Giáo đường hoang hoải gió

Tượng Thánh bơ vơ

Xa lạ

Chốn lưu đày

Tháp chuông loang lổ

Thánh giá vẫn vẹn nguyên trời xanh kiêu hãnh

Ô! Tượng thánh rõ ràng tóc cũng bù xù

Như tóc ta bù xu vàng hoe nắng

Tuổi thơ cắt cỏ chẵn trâu

Đã mang nỗi muộn sầu vô cố

Ôi lưu đày

Lưu đày...

Ôi! Tượng thánh tóc xoắn

Bù xù trên đầu ta một thời đầu xanh tuổi trẻ

Thánh giá in trời biếc xanh

Ta mang theo trong những giấc mơ

Nước Trời

Hằng - vĩnh - phúc

Hằng - vui!

8.

Mùa đông này ta trở về làng

Lặng lẽ bước chân trần

Thân thuộc và xa lạ

Li hương đã mấy mùa Đông?

Đã mấy mùa vàng lúa tháng Mười

Đã mấy mùa đàn chim sáo bay về

Lô Giang vẫn là Lô Giang cũ

Thao Giang vẫn là Thao Giang ngày xưa

Bến Gót vẫn bùng nước râm ran đàn cá xanh anh vũ

Sông Hồng hiu hiu lặng lặng dưới trời khuya

Ta trở về

Mẹ cha ta đã cùng tiên tổ đi xa

Những ngôi mộ lặng lẽ ở lại

Ngôi nhà nhỏ hình như vẫn đâu đây ánh mắt ân cần của
Cha vẫn đâu đây tiếng hát ru buồn buồn của Mẹ vẫn đâu
đây khói hương chiều ba mươi vẫn đâu đây bóng dáng ta
ngày nao tóc bù xù vàng nắng

Ta thơ thẩn lòng vòng đường làng

Như cuộc mộng du

Thức

Tỉnh

Hiện tiền và vời vợi những ngày xa...

Oi đàn hạc trắng bao giờ lại bay về?

Oi những đàn chim di trú có còn xuôi theo con nước?

Oi hồn cây gạo có thêm một kiếp mọc lại ven đồi bung
nở hoa thắm độ xuân sang?

Đẻ tháng Ba lại riu ran đàn chim sáo?

Đêm nay

Tịch tịch mùa Đông trăng tái nhợt

Đức Ông Chiêu Văn Vương còn hiện về và rơi lệ?

Đức ngài Trần Nguyên Hãn còn hiện về xoa tóc cười
ngạo nghễ?

Ba Vì chìm trong mây ẩm ướt

Tam Đảo ẩn mình giữa trùng điệp mù sương...

Đêm mùa Đông có hương

Trầm lắng và tịch lặng

Ta nghe như có tiếng ngàn cánh hạc

Mãi miết bay về!

NƠI TÔI SỐNG SƯỜN ĐÔNG TAM ĐẢO

Sườn đông Tam Đảo

Ngăn ngắt dòng xanh sông Công

Mênh mang mênh mang hồ Núi Cốc, Ghềnh Chè, Suối
Lạnh...

Quần sơn nhấp nhô

Trung du trung du

Đồng bãi biếc xanh thơm ngát hương chè.

Mây bay mây bay quần tụ

Mưa giăng mưa giăng phới phới xuân sang

Gió thổi gió thổi nồm nam rười rượi

Cựa mình cựa mình sinh sôi

Đất hào phóng làm nên người hào phóng

Giang tay giang tay mời gọi

Sườn đông Tam Đảo quê ta...

Tứ đại danh trà nức tiếng

Gần xa.

Ta lạng lẽ thả bộ

Chiều đông Tân Cương

Nắng sáng như gương

Vút cao tháp chuông xứ đạo

Thanh khiết trời cao

Những ngôi nhà những ngôi nhà bình yên dưới những
vòm cây lá

Những người dân những người dân ta gặp trên đường
vẫn giữ nguyên chất giọng Nam Định, Thái Bình

Mang đến nơi này sóng gió biển khơi xa

Mang về đất này dáng nét những cây cau cao vút

Mang về đất này màu hoa xoan tím biếc

Mang về đất này tần tảo một nắng hai sương

Mang về đất này niềm kính tín thiêng liêng

Đức Chúa Trời - Đức Chúa Cha - Đức Chúa Thánh Thần
- Đức Mẹ Maria luôn hiển hiện khắp nơi lòng xót
thương, bao dung, che chở

Niềm kính tín thiêng liêng những người dân vô danh
mang về đây

Và giữ trong ánh mắt

Trong giọng nói tiếng cười

Trong sắc xanh rười rượi

Trong hương trà đậm sâu

Trong hương chanh hương bưởi...

Những người dân ta gặp nơi đây

Hình như đều lặng lẽ

Người theo nét đất lành

Bạt ngàn những đôi chè như người âm thầm mọc lên

Triệu triệu những búp non lặng lẽ

Những người dân ta gặp bên đường

Thong thả bước chân

Thong thả bàn tay hái

Thong thả pha trà

Thong thả mời ta

Và thong thả nói

Thanh âm thoáng nỗi niềm đất tổ quê cha

Vời vợi nơi xa

Vời vợi những tháng những năm tổ tiên về đây quần tụ

Thong thả tiếng chuông chiều như không như có

Ta ngược nhìn lên cây thập giá

Hình như bay bay cánh nhẹ những thiên thần.

Sông Công lặng lẽ trôi xuôi

Hồ Núi Cốc mang mang sương khói tháng ba

Trung du bốn mùa không khô khát

Trung du bốn mùa sinh sôi nước

Trung du bốn mùa bình yên tươi tốt

Trung du bốn mùa dịu dàng nước

Làm nên hồn vía đất lành

Làm nên hồn vía đồi bãi chè xanh

Ta lặng nhìn sương khói mặt hồ bay

Ta lần theo những con đường nhỏ ven sông giữa những
thôn làng bình yên lác đác tiếng gà trưa và khói lam
chiều

Tam Đảo uy nghiêm

Hoàng hôn mây ngũ sắc

Một vùng núi sông

Quần tụ cá nước chim trời

Quần tụ trăm năm lớp lớp những con người

Đất lành

Đã thăm hồn ta mấy mươi năm và sẽ còn mãi mãi.

Đêm Tân Cương sao mà yên tĩnh thế

Trời sao mà thăm thẳm thế

Trăng sao mà trong đến thế

Trà khuya

Quần tụ bạn bầu

Để biết đêm dài bình yên xứ sở

Để biết đắng ngọt chén trà

Để nghe tiếng vọng về từ linh sơn lưu thủy

Những muện phiền ta gửi theo dòng nước trôi đi.

Mặt trời thức dậy sau những ngày đêm sương ẩm ướt

Ánh thiêu quang lấp lánh trên xanh biếc tơ non

Triệu triệu búp chè tắm tấp mỡ màng

Ta nhìn không chớp mắt

Diệu kì đất

Diệu kì cây

Đằng sau thâm lặng bình yên đất đai xứ sở

Ta chớp mắt giật mình

Những thương hằng bình dị trước mắt ta

Ngay trước mắt

Rất đổi hàng ngày

Mà dường như lần đầu tiên ta giạt mình có phần thẳng
thốt

Sức mạnh nào từ đất

Sức mạnh nào từ nước

Sức mạnh nào từ gió từ mây từ li ti sương đêm mát lạnh
từ ánh lê minh trong vắt

Đã tụ về triệu triệu nhưng búp chè tắm tấp

Nguồn dưỡng chất nào mơ hồ ẩn giấu để làm nên hai
tiếng đất lành

Để lớp lớp chim về

Để vụn vụn cây bén rễ sinh sôi nảy nở

Để người đoàn tụ

Để làm nên thơm thảo

Để làm nên mộc mạc

Để làm nên thanh quý

Để làm nên khiêm nhường bình dị

Quê ta

Sườn đông Tam Đảo xứ trà?

Cỏ thụ tròn xoe tán

Xanh mát ánh mặt trời lọc qua

Thảm cỏ mềm

Ta ngã lưng

Bắt chọt

Dịu dàng con buồn ngủ

Ta phiêu du

Chập chờn hư thực

Ngoài kia chang chang nắng

Ngoài kia trập trùng những triền đồi như bát úp

Đã từng nơi thâm sơn cùng cốc

Đã từ lau cỏ bạt ngàn

Đã từng chướng khí lam sơn

Đã từng hồ báo cáo chôn

Đã từng cỏi cằn đá sỏi

Đã từng trăm năm khô khát

Đã từng thừa thớt bóng người

Chang chang nắng hạ

Ong ong nắng hạ

Gay gắt nắng hạ

Buốt lạnh mùa đông

Xám ngắt mùa đông

Tàn rạc mùa đông

Vật vờ đói nghèo thôn cùng xóm vắng

Sông Công nước cạn khô dòng

Tam Đảo lạnh hoang đá núi...

Li hương li hương

Đi mười về một

Đi mãi không về

Đói nghèo chinh chiến loạn lạc phong trần khắp nẻo sơn
khê

Rũ rạc

Giấc mơ hoang trong phút giây chớp mắt

Ta giật mình choàng thức

Ôi!

Ngày xưa

Chính tại mảnh đất này

Đã từng...

Nước mắt rung rung

Và ta khóc

Một giấc mơ bất chợt thoáng qua

Ôi! Kí ức thăm thẳm những tầng sâu và những miền xa

Cứ bất chợt trở về

Như không như có....

Ngước nhìn Tam Đảo

Sùng sững non cao

Bồng bênh mây trắng

Tam Đảo - Ngũ Hồ mơ ước ngàn xưa miền vĩnh phúc

Những giấc mơ truyền đời

Mãi xa

Mãi xa

Cao cao Tam Đảo quê ta

Suối Lạnh, Ghềnh Chè, Vai Miếu, Phượng Hoàng, Núi

Cốc - Ngũ hồ sóng biếc

Sông Công xuôi dòng dưới những bờ tre

Sườn đông Tam Đảo - nơi ta sống

Một vùng trung du sơn thủy hữu tình

Âm âm tiếng gà gáy sớm

Sơn nữ mắt biếc môi hồng

Tiết mạnh thu học người xưa ta thử làm đạo sĩ một lần
ngược linh sơn Tam Đảo

Đường nhỏ uốn lượn quanh co

Đá trầm tư

Cây rừng xào xạc gió

Trong veo khe nước

Lấp loáng nắng thu vàng rớt mặt

Tam Đảo Tam Đảo mây bay

Tam Đảo Tam Đảo mênh mang gió hiu hiu lạnh lạnh

Đấng cao vọng viễn

Bát ngát quần sơn

Trập trùng quần sơn

Lấp lánh ngũ hồ bằng lăng khói sương

Ồ chỗ nào Quân Chu

Nơi nao La Bằng, Hùng Sơn, Tiên Hội, Hoàng Nông

Nơi nao Yên Lãng, núi Hồng

Nơi nao Tân Thái, Phúc Trìu, Phúc Xuân...

Chỉ thấy sắc xanh một màu

Chấp chới cánh cò cánh vạc

Tam Đảo sườn đông

Đã cho ta một mảnh đất dừng chân

Và lại sẽ cho vương cỏ ta nằm

Khi về cùng cát bụi

Người xưa lên núi tìm thuốc trường sinh

Ta lên núi để cười

Để nhìn để ngắm

Cổ hương là đây da diết yêu thương

Rồi một mai ta về cùng cát bụi

Bâng khuâng câu hát

Nếu được mộng mơ ước nguyện

Ta sẽ trở về nơi bến sông vô danh xanh biếc hàng tre

CAO BẰNG

1.

Ồ! Sao phải có lời mời!

Cao Bằng nước non mình

Nơi cho ta trở về

Dù đôi khi chỉ là trong mơ

Dù chỉ là trong mơ

Nước non mình nước non nhà ta đó

Những cung đèo ngược nắng

Những mướt xanh rừng

Mướt xanh suối

Mướt xanh sông

Dịu dàng hoàng hôn

Dịu dàng sắc chàm

Dịu dàng những thanh âm chợ phiên

Chín hồng má lúm đồng tiền

Dịu dàng ngô nếp nướng

Dịu dàng hơi rượu men lá

Trầm trầm tiếng sáo

Trong vắt tiếng cười

Cao Bằng nước non mình

Bạn bè ta ở đó

Học trò ta ở đó

Đồng đội ta ở đó

Một phần đời ta thừa đầu còn xanh tóc

Ngực ta căng nở tằm nắng tằm gió tằm suối trong veo nô
đùa cùng đàn cá trắng ngần như bạc

Cao Bằng!

Cao Bằng!

Sao phải có ai mời?

Ta về trong những chuyến dong chơi
Ta về trong những đêm dài thao thức
Ta về theo tiếng đàn giọng hát
Đàn tính dây đục dây trong
Điệu then trầm sương khói
Nàng ới vút cao cùng giọng chim queng quý
Hà lều chảy tràn tiếng mưa rừng tiếng suối qua khe đá
Đêm trăng mùa đông trong vắt
Núi như măng nhọn vươn mình...
Cao Bằng nước non nhà!
Ta trở về trở về quê cũ
Lời ca dẫn đường
Tiếng hát dẫn đường
Tình tứ dẫn đường
Yêu thương dẫn đường
Ta trở về không phải khách phương xa.

2.

Lần bước về mấy mươi năm về trước

Tạm dòi trường dòi lớp

Khoác áo lính phong sương!

Khoác trong tâm cảm những Quang Dũng, Trần Dần,
Phạm Ngọc Lư, Hữu Loan...

Mang mang câu hát mẹ ru xa lơ xa lắc

Đi trảy nước non Cao Bằng

Ngồi xe cà rịch cà tang

Núi tiếp núi

Đèo tiếp đèo

Nắng thu vàng hiu hiu lặng lặng

Gió chớm thu lành lạnh như có như không

Lơ thơ xóm núi vương vương hồn cổ thi

Ta như nghe âm âm bước chân những người lính năm
nao nón lá giấy cỏ nặng nề giữa xám ngắt hoàng hôn

Cao Bằng!

Cao Bằng!

Cà rịch cà tang xe chở lính

Biên cương buồn hậu chiến

Như chìm vào lãng quên...

3.

Đêm cuối năm

Ngần ngật rét

Mười độ

Tám độ

Ba độ

Không độ...

Vượt Khau Chứa

Đèo núi đá nhọn hoắt đêm trắng

Trắng dải mùa đông

Lạnh buốt

Đỉnh đèo bời bời gió thốc

Ngàn vạn mũi kim châm

Chiến địa một thời đẫm máu

Ta từng loáng thoáng nhờ một vài trang sách

Nhờ một vài thước phim

Một vài bài thơ đăng báo

Khau Chĩa thực thực mơ mơ

Đêm nay ta đã đến

Một mình

Giữa trăng lạnh mùa đông

Giữa hun hút gió ngàn

Giữa trập trùng đá lạnh

Giữa thăm thẳm vực sâu mờ mịt mù sương

Giữa lặng ngắt không một tiếng dế tiếng giun

Lũ côn trùng đã tìm nơi tránh rét...

Chiến địa đẫm đìa máu năm nao

Ai quên?

Ai nhớ?

Kìa!

Dưới ánh trăng sông chập chờn nhân ảnh

Bò lên từ bốn phía khe sâu

Bỗng nhớ lời cha ta ngày trước

Nếu sợ thì sợ người đang sống

Người đã chết sợ gì

Người đã chết chỉ mong ta một hạt nước mắt cảm thương
nâng đỡ

Hạt nước mắt giải thoát

Hạt nước mắt đem hồn oan sang cõi khác...

Kìa những bóng ma râm ran cát tiếng

Hình như giọng bắc phương

Rầu rĩ

Nỉ non

Ma tha phương

Lưu lạc

Ta như nghe hòa trong gió lạnh

"Quân bất kiến thanh hải đầu

Cổ lai bạch cốt vô nhân đầu

Tân quý phiến oan cữu quý khóc,

Thiên âm vũ thấp thanh thu thu..."

Kì lạ thơ Đỗ Phủ

Ta thuộc từ những ngày nào.

Xót thương những lính tốt tha hương bỏ xác

Nơi khe sâu rừng thăm lạnh ngắt đêm nay

Mắt ta cay cay

Hỡi những hồn ma lưu lạc

Nào nghe ta đọc một vài câu binh xa hành

Hỡi những hồn ma lưu lạc

Hãy lần theo gió bắc

Mà về

4.

Chiều áp Tết

Nà Giàng phiên chợ cuối năm

Ta lang thang một mình

Dịu dàng chợ phiên

Nhẹ nhàng chợ phiên

Chậm rãi chợ phiên

Hồn vía xứ sở tụ về phiên chợ

Xanh lam khói hương trầm trầm bay

Lâng lâng thanh thanh mùi rượu men lá

Thỏ cảm nên nã cứ như muốn ăn mình

Mắt con gái trong veo e thẹn

Chảo thắng cố bốc hơi nghi ngút

Người vây quanh khe khẽ nói cười

Gà vịt trong lòng bình thân rìa lông rìa cánh

Chợ phiên thơm phức mùi bánh bồng

Ngựa chùng chân vùi vùi chặng đường xa...

Mảnh đất dưới chân ta

Phiên chợ trước mắt ta

Từ là nơi chiến địa

Xích xe tăng nghiêng răng ghê rợn

Bất ngờ pháo bày rạng mai

Ngơ ngác bơ vơ

Chết sấp mặt ruộng đồng

Chết thảm trên giường ngủ

Chết lạnh chỗ suối sâu

Chết khô trong hang đá

Gục gãy những chiếc cầu

Những nếp nhà rụi cháy

Chiến địa kinh hoàng mùa xuân

Trắng khăn tang ngày trở về tay trắng...

Hậu chiến

Người thừa

Bỗng dưng ít cười ít nói

Chợ bót ồn ào

Nói đủ nghe và chỉ nhìn nhau

Chén rượu mời cũng thế

Như chiều nay chợ Nà Giàng phiên áp tết

Hình như tất cả như trùng xuống chậm rãi trầm trầm

Tạm biệt nhé một chiều cuối năm lộc trời ban tặng

Hình như đời ta chỉ được nhận một lần.

5.

Tháng Ba!

Ta về Bản Giốc

Sông Quây Sơn nước xanh màu ngọc bích

Đường đi lấp lánh thiêu quang

Hoa dẻ vào mùa bình thảo thơm như trăm năm trước

Hoa lê trắng muốt

Đàn vịt hiền khô như trong cổ tích

Thác nước chưa vào mùa

Nước nhẹ nhàng bay

Tháng Ba

Tết Thanh Minh khắp nơi con cháu về làng

Thăm viếng mộ mẹ cha ông bà tiên tổ

Thăm viếng người thân biên biệt đi xa

Tháng Ba!

Dù phải vượt núi qua đèo

Dù phải dầm mưa giá rét

Dù mãi tím trời nam

Dù bận rộn bán buôn nơi phố hội

Cháu con phải trở về

Tiếng gọi cô hương tiếng gọi tiên tổ tiếng gọi cha mẹ
tiếng gọi ông bà

Tiếng gọi những oan hồn mùa xuân chết thảm
Không ai không nghe rõ
Không ai được lãng quên
Tháng Ba ta về Bản Giốc
Nhẹ từng bước chân dòng người đi tảo mộ
Dưới ba tác cỏ
Hồn thiêng bay lên
Bay lên theo nghi ngút thơm lừng hương khói
Bay lên theo cây thông thiên chi chít hoa ngũ sắc
Bay lên theo hồn rượu tỏa hương
Bay lên theo tiếng hát cầu hồn thơm thảo lòng cháu con
Bay lên bay lên ngắm nhìn nước xanh màu ngọc bích
Nhìn thác buông trắng cả khoảng rừng
Tháng Ba ta về Bản Giốc
Như trở về cố hương
Cổ bầy trên thảm cỏ

Ngôi mộ người già

Ngay bên cột mốc đường biên

Ngay bên dòng xanh Quây Sơn

Ngay bên bờ thác nước

Chén rượu mời in bóng núi thẳm xanh

Chén rượu mời trong veo lấp lánh ánh mặt trời

Ta uống!

Chén thứ nhất - cúi đầu tưởng nhớ người đang nằm dưới
mộ

Chén thứ hai - cảm tạ những người ta gặp hôm nay

Chén thứ ba - tạ ơn dòng biếc xanh ngọc bích đã chảy về
đây hóa thân thành thác trắng

Bản Giốc!

Ta về một lần

Tháng Ba

Từ ngày ấy

Khảm vào

Nổi nhớ.

6.

Ta như lạc vào nơi thượng nguồn sông Gâm

Núi non chất ngát

Phố núi mang tên Háng Mường đẹp như tranh long lanh
dưới nắng

Sông Gâm màu trắng bạc lững lờ trôi

Kìa những chú cá ngàn lớp lánh

Bảo Lạc thâm sơn cùng cốc

Ta như lạc trong giấc mơ ngàn ngọn núi

Mùa thô cầm đang về

Vải lanh dưới nắng bí ẩn sắc chàm

Váy áo giăng giăng bản giao hưởng màu sặc sỡ

Những nàng sơn nữ đuôi mắt dài như trong tranh cổ ghé
mắt nhìn

Ta - người khách lạ

Bụng thon

Ngực nở

Bù xù tóc mà nắng hoe vàng

Thượng nguồn sông Gâm

Dòng trôi trập trùng quanh co núi đá

Phía dưới kia

Là hồ Ba Bể

Phía bên kia núi

Lô Giang

Ồ! Quê ta Ngã ba Hạc nhận nguồn nước nơi này

Ồ hạc trắng bay về cũng từ đây

Cá anh vũ cũng từ đây về quê ta búng nước

Bảo Lạc đầu sông ngọn suối

Mùa hạ năm nao

Như giấc mơ thừa thiếu thời

Ngược Lô Giang như con cá nhỏ

Giấc mơ

Một ngày mùa hạ

Con cá nhỏ ngày xưa đã về tận đầu nguồn

Khô nước sông Gâm

Bến Háng Mừng một lần

Một lần thôi là đủ

7.

Chốt biên cương đá dựng sắc như gươm

Mùa đông khát khô nước uống chia nhau từng ngụm

Đêm lạnh thấu tim bốn bề gió toi bời quật

Hẻm núi u u rờn rợn

Trăng soi...

Chốt cao tường như chỉ có đá, chỉ có bê tông và mấy
người lính khắc khổ

Tường như...

Bất ngờ

Thật bất ngờ

Một gốc đào đã khá già

Không biết tự bao giờ

Mọc ở nơi đây...

Nghe kể lại

Có một người lính trẻ

Mãi dưới xuôi

Sau lần nghỉ phép

Trong ba lô vượt đèo vượt dốc

Có một gốc đào...

Chót cao

Đá sắc

Mỗi khi thay phiên

Mỗi người một hai vốc đất mang lên

Đất áp ủ cây

Người chia sẻ nước

Cây không phụ người

Tươi tốt

Mướt xanh

Rễ

Mầm

Cành

Nụ

Hoa

Giấc mơ hoa giấc mơ mầm giấc mơ nụ

Giấc mơ những người lính trẻ...

Những người lính lần lượt trở lại quê hương

Gốc đào ở lại

Hoa đào năm ngoái

Hoa đào năm nay

Trong ta mãi mãi hoa đào biên cương một thửa

8.

Ta về lại Cao Bằng mùa thu nay

Như một lời hứa

Với chính lòng ta

Với nước sông xanh ngọc bích

Với đàn cá ngừ long lanh ánh bạc

Với mùi hoa dẻ thảo thơm...

Đèo Gió đèo mây đèo sương đèo nắng

Thăm thẳm dốc Tài Hồ Sìn

Óng ả rừng trúc Nguyên Bình

Phía Oắc mênh mông mây trắng

Ôi kìa Bằng Giang đang mùa no nước

Hòa An mướt mát tre xanh

Mộc miên trang nghiêm trầm mặc

Nhớ năm nao đêm mùa thu tịch lặng

Giọng Dương Liễu điệu nàng ới vút cao(*)

Tiếng hát hòa vào mây vào gió

Hòa vào tiếng suối tiếng rừng

Hòa cùng gạo trắng nước trong

Hòa vào tiếng chim queng quý gọi bạn mùa xuân

Hòa vào âm âm đá núi

Đêm

Trăng ngân ngơ vô tận trời xanh

(* Nghệ sĩ hát dân ca nổi tiếng người Tày. Nàng ới là một trong những điệu dân ca Tày tuyệt hay.

ĐÚT NÓI NHỊP THÁNG NGÀY

Tháng Ba

Với ta - tháng bắt đầu một năm mới

Một đêm mùa Xuân nơi xóm núi

Vạn vạn mầm cây cựa mình

Vạn vạn nụ hoa xoan hoa chanh hoa bưởi trong vườn
thầm thì hát cho nhau nghe

Những bài hát dịu dàng chỉ những bé thơ vừa chào đời
mới hiểu

Những bài ca tan vào bụi nước mưa xuân

Tan vào thoang thoảng gió

Ta ra đời

Mẹ ta sau cơn đau sinh nở

Cổ ngồi lên và nhìn và sờ nắn khắp người đứa con sau
chín tháng nằm yên cũi bụng

Ô! Đủ tay đủ chân đủ mắt đủ mũi đủ môi đủ tóc và vang
tiếng khóc

Ôn Phật!

Ôn Trời!

An lòng Mẹ thiếp ngủ...

Bập bùng bếp lửa

Than lách tách nở hoa

Cha ta hơ tấm lá giong xanh biếc

Người gói nộm nhau còn như đang thờ phật phùng

Lặng lẽ người đem chôn dưới gốc cây và già bốn mùa
sum suê trái và thấp mấy nén hương

Khói thơm hòa vào li ti vụn vụn giây bột mưa xuân

Xóm núi đêm Tháng Ba

Bắt đầu một đời người

Bắt đầu một số phận

Tất cả bắt đầu không ồn ào không giống trống mở cờ
không trời cao mây lành không vệt sáng sao băng...

Chỉ có bập bùng bếp lửa

Chỉ có giăng giăng mưa bột tiết Xuân

Chỉ có bài ca của hoa xoan hoa bưởi hoa chanh vườn
đêm bí ẩn

Ta nghe

Giấu kín trong lòng

Và lặng lẽ mang theo...

Sông Chảy mùa voi

Tháng Ba nước trong veo loang loang nắng

Những đàn cá mảnh mai gầy ngược dòng đợi sấm mùa
xuân

Thác Bà thác Ông tháng Ba sao hiền thế

Đá hòn đá tảng cứ như còn ngái ngủ

Sông Chảy quanh quanh nơi có ngôi nhà xóm núi một
vùng nước mênh mang

Bờ lau cuối đông như những vệt trầm buồn

Miên viễn ngàn năm bên bờ nước

Bà mụ mát tay cách một chuyến đò ngang

Đón ta ra đời

Vẫn bình thản nhai trầu

Vẫn trong tay cây cật nửa

Cây cật nửa bà hơ trên ngọn lửa

Cát rón

Rồi buộc lại bằng một sợi lạt giang

Đánh dấu vào gan bàn chân ta một vết nước quét trầu

Bà mụ vô danh

Ngôi làng nhỏ hình như cũng vô danh

Có một lần ta trở lại

Trăm mặc cúi đầu

Nhìn sông

Nhìn bãi bờ nhìn những vết lau

Nhìn vu vơ phía bên kia sông

Bà mụ hẳn đã về nơi xa xa lắm

Ta lặng nhìn mấy cây cau già gầy guộc vút cao

Ta lặng nhìn dây trầu vắn vít

Bóng hình bà cụ hiện về

Nơi bàn chân ta hình như vẫn vệt nước quét trầu

Ngày nao...

Tháng Tư

Cuối Xuân

Những chùm xoan non đung đưa xanh ngọc biếc

Cây gạo nơi bến đò đỏ thắm một vùng hoa

Đàn chim sáo mỏ vàng từ rừng xa bay về riu rít

Mẹ cha bày cỗ

Một chiếc nia mang màu nâu cũ

Mười hai bộ áo quần

Mười hai bọc kẹo

Mười hai phẩm oản đỏ xanh

Mười hai trái chuối

Mười hai trái khế

Mười hai trái vả

Mười hai bát cơm

Mười hai chén nước

Mười hai bông hoa hái trong vườn

Mười hai nén hương

Mười hai bà mẹ - tạ ơn.

Cha mẹ rì rầm khăn vải

Giọng cha rất trầm

Văn khăn nhịp nhàng nghe như hát

Bài hát truyền đời

Bài hát chỉ hát khi người ta làm mẹ làm cha

Bài hát chỉ hát khi bày cỗ trên nông trên nia cúng mười
hai bà mẹ

Râm ran tiếng khăn nguyện

Râm ran như lời ca

Chiều tháng Tư gió nam dạo hơi thở ấm nồng đầu tiên

Sông Chảy bắt đầu con nước lũ đầu tiên

Xa xa ì ùng những tiếng sấm đầu tiên

Cha ta thấp một nén hương nơi gốc và

Núm nhau của ta đã tan vào đất...

Sông nước vẫn mãi miết trôi xuôi

Bờ lau lá dựng xanh trong gió

Hòa âm muôn đời

Năm ta xa nhà đi học

Lần đầu tiên cha đọc cho nghe bài văn khấn mười hai bà
mụ năm nao

Nghe một lần một lần thôi đến giờ vẫn nhớ

Bài văn khấn mười hai bà mụ:

Hôm nay đây tháng ngày lành,

Lễ bày cúng mụ lòng thành con dâng.

Trước xin được tạ ơn Trời Đất,

Ơn chở che chất ngất non xanh.

Chúng con có chốn an lành,
Có nhà cửa có cơm canh bốn mùa.
Lại cúi đầu xin thưa các mẹ,
Tiểu nhi con đầy đủ tốt tươi.
Mắt trong, mặt sáng, miệng cười,
Chân tay lành lặn làm người. Tạ ơn!
Con bày lễ tinh tươm bình dị,
Xin dâng lên chư vị - nhất tâm.
Người nơi xa người nơi gần,
Cúi xin chư vị một lần nhận cho.
Điều lành đến như bờ thuyền đậu
Điều dữ cùng điều xấu bay đi.
Tiểu nhi lòng dạ khắc ghi,
Mười hai bà mẹ bù trừ cho con"
Nam mô Phật mười phương chư Phật,
Lời chúng con chân thật nôm na.

Dám mong công đức hải hà,
Cúi đầu xin nhận
Chúng con
Không dám kêu ca
Ít nhiều"
Năm tháng dần trôi
Thời gian tàn phai
Trí nhớ ta rụng rơi bay theo mùa lá
Bao nhiêu chuyện buồn chuyện vui không còn nhớ
Bài văn khấn mười hai bà mụ
Khâm khắc lòng ta
Rời sáng lên khi ta thắp hương cúng mụ cho đứa con đầu
lòng
Cũng một ngôi nhà đơn sơ mái lá
Cũng những món lễ bày trên chiếc nia màu nâu nho nhỏ
Ta nghiêm trang lâm râm bồng trầm bài văn khấn

Lời nô nôm na mộc mạc

Và tin

Mười hai bà mẹ mát lòng

Mười hai nén hương khói bay thẳng đứng

Rồi vẫn thế bài văn khăn mụ

Ta được đọc lần thứ hai cho thằng con út

Rồi lần thứ ba cho cháu nội của ta

Bài văn cúng mụ từ bao giờ sinh ra?

Ta không thể biết

Ơi mười hai bà mẹ

Âm thầm

Lặng lẽ

Nơi nao

Nặn thành những tiểu nhi đủ tháng đủ ngày đủ mắt đủ miệng đủ mũi đủ chân đủ tay đủ tóc đủ tai...

Lành lặn con người

Một lần chào đời

Một lần sống

Một lần khôn lớn

Một lần già đi

Một lần lại bay bay mãi

Như lá theo mùa rụng rơi về cội

Mùa Thu!

Chín năm chinh chiến mịt mù

Lô giang thuyền no gió

Song thân trở lại cố hương

Nơi muôn ngả nước về tụ hội

Ngã ba Hạc mệnh mang nhấp nhô tung sóng

Cây Chiên đàn lớn cao ngàn trượng cành vươn xa tỏa

bóng vạn vạn cánh chim theo thiên nước bay về

Mẹ kể chỉ mình cha cầm chèo giữ lái

Anh cả vừa tròn mười bốn tuổi đã ra dáng đàn ông thức
khuya dậy sớm đủ no mọi việc đỡ đàn

Mẹ đặt ta nằm trong thúng đói thức dậy ăn chơi một
mình và ngủ

Mười ngày bình yên Lô giang xuôi dòng

Ta nhìn thấy gì thừa xa xôi ấy?

Bé tí hìn ngọc nguyệt một mình

Ta nghe thấy gì cuộc viễn du thừa ấy?

Nằm trong thúng nhỏ bé tí hìn?

Trời thu xanh vời vợi?

Mây trắng nõn như bông?

Lô Giang thăm thăm sóng?

Hình dáng Cha vững chãi?

Anh trai mười bốn tuổi đã ra dáng đàn ông?

Rào rào vạn cánh hạc?

Tiếng gió thu dịu dàng?

Rầm rì tiếng nước chảy?

Ngả bóng mát Chiên đàn?

Mùa Thu có hương thuyền cập bến

Xa thật xa

Kí ức tỏ mờ

Đẹp như một giấc mơ

Buồn như một giấc mơ

Dịu dàng miền cổ tích

Trong máu thịt ta

Thúng nhỏ ngon giắc bé tí hin....

Ta lớn lên giữa thiêng liêng Quê Ngoại!

Ông bà bác bá chú dì cậu mợ cả một đàn em gái em trai

Nền đất ở cha ta kể lại

Người bà con xa, thật xa vừa bán vừa cho

Ba gian nhà dựng lại từ cột kèo rui mè cửa rá...ngôi nhà
cũ từ miền ngược mang về

Ngôi nhà nhỏ ba bốn lần chìm trong nước lũ

Đôi ba lần bay mái vì giông

Đôi ba lần xiêu vẹo vì bom Mĩ ném

Cầu Việt Trì gãy sụm hai lần

Nhà máy quanh vùng ngùn ngụt cháy

Hố bom sâu hoắm khắp bờ bãi ruộng đồng...

Ba gian nhà cứ như cổ tích

Ta lớn lên

Không hề nhớ những năm khó ngặt

Không hề nhớ sản sượng khoai hà

Không hề nhớ tái tê đồng giá

Không hề nhớ mái thủng những đêm mưa

Ta lớn lên

Anh chị ta lớn lên

Em út ta sinh ra và lớn lên

Sáng sửa khôì ngô rạnng ngời

Áo rách quần manh

Lấm lem gio than bùn đất

Cuốc bộ đến trường

Cắt cỏ chăn trâu

Nhặt từng bông thóc rụng

Rau tập tàng đựng bằng nón đội đầu...

Ta lớn lên

Mắt sáng da nâu tóc bù xù bụng thon ngực nở

Lội ruộng chân đất đầu trần...

Cây gạo vươn cao tháng Ba chim sáo tháng Mười trắng
nõn tung bông

Mênh mang nước cánh đồng mùa lũ

Ràn rạt chim bay

Cá tôm bung nước

Đêm trăng Ngã ba Hạc

Sương khói mùa Xuân

Lõng lẫy mùa Hè

Thăm thẳm mùa Thu

Ngắn ngắt mùa Đông

Ta lớn lên giữa thiêng liêng Quê ngoại

Giữa ruộng đồng sông nước hoa lá cỏ cây

Mỗi lần về quê ta lại thèm được đi chân đất

Tìm vạt cỏ xanh nằm xuống và nhắm mắt

Ngàn cánh hạc lại bay về...

Câu nói của Cha đã thành trong ta máu thịt

Trên thế gian này nếu không cùng họ thì thôi

Đã - là - người - mang - họ - Đặng - đều - anh - em -
chung - gốc - chung - cành

Cha dạy ta bài gia huấn ca Đặng tộc

Ta cũng thuộc nằm lòng

"Thấy người đói rách thì thương,

Thấy ai lỡ bước bên đường cho ăn"

Cuốn sách đầu tiên ta đọc hình như khi lên chín lên mười

Chăn trâu cắt cỏ mang theo

NHỮNG NGƯỜI KHÓN KHỔ

Những người mang tên hoàn toàn xa lạ

Jean Valjean, Javert, Fantine, Cosette, Marius
Pontmercy, Thénardier, Éponine...

Ô sao lại nhớ như in

Càng nhớ như in xé chiều hôm ấy

Mãi mê theo bước chân Javert dượt đuổi ông cháu Jean
Valjean

Ta đắm chìm trên những nẻo phố Paris hoàng hôn buông
và màn đêm xa lơ xa lác

Con trâu ta chăn ăn hết một vạt ngô và bị người ta bắt

Cha ta hoảng vía hoảng hồn vội vã kiếm tìm

Ao chuôm

Bờ bụi

Thằng con chết đuối?

Rắn độc nọc phun?

Người như khuyu xông khi nhìn thấy ta đang chúí mũi
chúí đầu trang tiểu thuyết...

Ta run lên

Tái xám mặt mày

Người dẫn ta ra trước vạt ngô cụt đầu cụt ngọn

Con nhìn xem chúng sẽ chẳng bao giờ còn trở cò ra
bấp...

Chẳng bao giờ

Chẳng bao giờ

Một vạt ngô

Sẽ chẳng bao giờ

Sẽ chẳng bao giờ còn kịp

Những cây ngô cụt ngọn

Sẽ chẳng bao giờ ra bấp trở cò

Những cây ngô - con trâu có đôi mắt hồn nhiên nhìn
không chớp –

những người khốn khổ hình như theo ta vào cả giấc mơ

Mỗi khi chợt nhớ

Lại cười rất đỗi vu vơ.

Năm một ngàn chín trăm bảy mốt

Tái ngắt mùa đông

Xác xơ sau mùa gặt cánh đồng hoang vu gió

Hố bom cạn nước

Ô kìa một đàn cá

Thoi thóp

Lấn bùn

Ta mừng khôn xiết

Cởi quần

Làm túi

Bắt cá mang về

Quên rét

Quên lạnh tái tê

Bữa cơm chiều nay thơm mùi cá kho cá nướng

Ta hớn hở khoe

Mẹ ta nghe

Rùng mình run rẩy

Hố bom năm nào

Người chết

Máu thịt vãi vung trộn bùn

Mất dạng

Trời đất quỷ thần

Cá

Bùn

Máu thịt người

Mẹ đem cá ra góc vườn chôn

Nấm đất con con

Năm nén hương thơm

Lầm rầm khăn vải

Ôi cá!

Ôi máu thịt người!

Ôi hố bom!

Ôi đất bùn...

Đêm

Ta rùng rùng cơn sốt

Chập chờn cơn ác mộng

Bom rơi

Vung vãi máu thịt người

Hố bom đen ngòm địa ngục

Đàn cá ăn thịt người

Lẩn trong bùn đất

Mê man cơn sốt

Trận ốm đầu tiên

Ôi nổi - buồn - chiến - tranh

Ngắm vào ta từ thừa đầu trần chân đất

Cắt cỏ chăn trâu

Ta trở về quê sau những năm tháng dài dặc xa

Vẫn đứng nhìn cánh đồng có hồ bom thừa ấy

Dấu tích không còn

Cả nắm mộ cá góc vườn

Rồi cả mẹ ta cũng về miền mây trắng

Một mình ta thẩn thơ và im lặng

Nỗi - buồn - chiến - tranh

Cứ lần lượt hiện hình

Chiều mùa đông

Hồ bom sâu

Đàn cá

Run rẩy mẹ ta

Nghi ngút khói hương bay...

Chiều mùa đông năm một ngàn chín trăm bảy mốt.

Cũng mùa đông năm một ngàn chín trăm bảy mốt

Chính quyền đến nhà báo tin

Anh cả tôi tử trận trong trận chiến Mậu Thân tại chiến trường miền Nam

Một tuần tóc mẹ bạc trắng

Một tuần cha vóc vạc hao gầy trong im lặng

Trên bàn thờ thêm một bát hương do chính tay cha làm từ trụ sứ (*)

Tuổi thơ ta là thế

Chất thơ lặng và buồn

Ta đâu cần mua vé để trở về

Ta đâu cần đi tìm

Thời gian với ta chưa bao giờ mất

Như đàn sáo mỏ vàng cứ trở về mùa hoa gạo tháng Ba

Như rợp trời hạc trắng bay về

Nơi Lô giang gặp Thao giang trùng trùng sóng nước.

(*) Thiết bị điện dùng để mắc dây cho lưới điện trung - hạ thế.

NGƯỜI ĐÀN ÔNG MỘT MÌNH ĐẠP XE

Đông lạnh

Gió khô buốt kim.châm

Người đàn ông một mình đạp xe

Những con đường vắng

Những làng, những xóm liền kề

Đã sáng đèn những người cần lao dậy sớm thức khuya

Người đàn ông một mình đạp xe.

Những con đường những xóm những làng người đàn ông
có thể nhắm mắt vẫn hình dung ra

Gần năm mươi năm

Người đàn ông sống ở mảnh đất này

Và biết tất cả những gì có ở nơi đây từ những trang giáo
khoa thư

Những giáo khoa thư thời của những thánh thần

Thời đỉnh cao muôn trượng rực rỡ hào hùng chói lọi

Những trang giáo khoa thư những trang văn trang thơ
những khúc hùng ca tạo nên một vùng đất

Những con đường vô tình đi qua

Vô số những con đường chưa một lần lui tới

Những xóm những làng liền kề cũng thế

Chưa một lần ghé thăm

Chưa một lần...

Giữa ngày rét giá mùa đông

Người đàn ông một mình xe đạp

Hình như giật mình

Hình như xấu hổ đỏ mặt

Gần năm mươi năm

Thời của những thánh thần

Rút cục

Người đàn ông bỗng thấy mình xa lạ

Thấy mình vô tích sự

Thấy mình nhạt nhẽo...

Những con đường mù mịt lênh loãng sương

Những xóm những làng ngái ngủ

Những cánh đồng đang đổi dạng hình hài

Dòng sông lạnh

Bờ bãi hun hút

Những nghĩa địa hắt hiu

Một thời chưa xa nhức nhối quần quai khổ đau

Cỏ rác mạng người

Oan khiên vùi chôn lớp lớp

Nom nớp hãi hùng

Vô tâm tích

Đen ngòm quỷ kế mưu ma

Người đi biệt tăm không trở lại

Thời gian đen xóa nhòa...

Những con đường

Những xóm những làng liền kề thêm thiếp ngủ

Khi ngân ngơ về già

Người đàn ông ngày ngày đạp xe qua

Những buổi sáng mùa đông lạnh buốt

Cuộc hành hương một mình

Người đàn ông lắng nghe những thanh âm vọng về từ đất

Từ những năm tháng chưa xa

Thời của thánh thần...

NHỮNG NGƯỜI ĐÀN BÀ TÔI GẶP TRÊN ĐƯỜNG

Những người đàn bà tôi vẫn gặp trên đường

Sáng tinh sương

Trên những chiếc xe đạp cũ

Trên những chiếc xe máy cà tàng

Bên những xe chở rác

Những bộ quần áo cũ

Những chiếc nón cời cũ

Những bộ đồ mặc trên người cũng cũ

Mỗi tháng ba mươi ngày

Mỗi năm mười hai tháng

Những người đàn bà thức dậy từ rất sớm

Lặng lẽ âm thầm

Tôi cố nhìn mà không rõ mặt...

Rất có thể nghĩ suy của họ cũng đã cũ

Cái cò lặn lội

Bờ ao

Bờ sông

Thương con

Vì chồng

Kiểm ăn

Tảo tần hôm mai...

Những người đàn bà tôi tin họ chẳng quá bận tâm

Chuyện Ngài Tổng thống Hoa Kỳ sang thăm

Những máy bay khổng lồ đáp sân bay Nội Bài, kệ những
ai trầm trồ ngơ ngác

Hình như họ chẳng mấy bận tâm về chuyến thăm Việt
Nam.của ngài đứng đầu thượng quốc mặc cho báo chí
luận bàn

Những người đàn bà hình như sẽ bật cười khi ai đó khéo
chuyện ông A hay bà B từ những phương trời xa lạ đến

Hà Nội và vô ngòi quán phở hay khen bún chả ngon nhất
hành tinh

Họ không mấy bận tâm

Họ thức dậy thật sớm

Cùng những chiếc xe cũ, những chiếc xe cà tàng tiếp tục
cuộc mưu sinh lầm lũi

Cuộc mưu sinh mà đám nhà thơ rảnh rỗi gán cho hai chữ
vĩ đại

Vĩ đại hay tầm thường họ đâu có bận tâm...

Những người đàn bà không cần những vờ vĩnh xót
thương những diễn trò thâu cảm những bày đặt thăm
nom ngán ngẩm

Những người đàn bà thằm lặng biết ơn những ai bỏ rác
đúng chỗ, những ai bỏ rác vô túi, vô thùng

Những người đàn bà biết ơn những ai mua cho họ củ
sắn, củ khoai, bắp ngô, mớ rau thậm chí đôi ba trái ớt

Những khách mua không biết trực tuyến oản lai không
có đủ tiền vô siêu thị hay cửa hàng tiện lợi

Những khách hàng cũ ngày mỗi ngày voi đàn nơi phố thị
Những khách hàng như tôi hình như chỉ có những món
tiền lẻ...

Những người đàn bà tôi vẫn gặp sáng sáng trên đường
Cùng những chiếc xe đạp cũ những chiếc xe máy cà tàng
những chiếc xe gom rác

Chắc họ chẳng bận tâm nếu tình cờ biết có những dòng
này...

ĐỂ NHỚ MỘT LẦN MỘT MÌNH ĐỨNG BÊN SÔNG BẾN HẢI

Cây cầu tôi đã từng đi qua

Khúc sông hẹp cũng từng cúi đầu đứng lặng

Nơi chia cắt...

Lạnh lùng những toan tính

Nỗi đau nhân đôi

Bài hát cũ từng rơi nước mắt khi nghe

Bỗng hóa thành nhạt nhẽo

Cầu Hiền Lương!

Cầu Hiền Lương!

Sông Bến Hải!

Sông Bến Hải!

Tôi muốn gào thét cho vỡ lòng ngực

Cho voi bớt nổi lòng bi ai trầm uất

Kết cục tôi đứng như hóa đá

Lặng câm

Nhói buốt

Cầu Hiền Lương mấy bước

Sông Bến Hải mấy sải bơi

Đất nước chia đôi

Lòng người chia đôi

Lối đi vòng vạ dậm

Vạ dậm máu chảy đầu rơi

Vạ dậm sâu thương

Bạt ngàn mộ địa

Bạt ngàn hoang tàn đổ nát

Bạt ngàn khổ đau bất hạnh

Ngút ngàn khói hương đấng chết

Âm âm tiếng khóc đêm dài

Buốt giá từng sợi tóc

Bến Hải, sông ban mai lặng ngắt

Hiền Lương, cầu màu sơn đôi mấy lần

Để hôm nay cho tôi được đứng nơi đây cúi đầu tề tái

Những câu hỏi miên man ném trời xanh

Loạn li chia cắt

Trang sử cũ bao phen ghi bằng máu

Máu của những đứa con cùng chung tiên tổ

Cùng đọc Nguyễn Du cùng kể Lục Vân Tiên

Cùng thuộc nằm lòng những câu ca đậm đà nước mắt

"Khôn ngoan đối đáp người ngoài

Gà cùng một mẹ chớ hoài đá nhau..."

Bến Hải một thời giới tuyến

Còn những Bến Hải nào trong lòng bạn lòng tôi?

Cầu Hiền Lương xin đừng bao giờ gãy gục

Những bài ca thảm sầu khắc khoải

Để nước cuốn trôi

Xin đừng nhắc lại...

THÁI NGUYÊN

Tặng Liêu Thái - Bạn tôi, người Quảng.

Thế là tôi đã sống ở nơi đây gần trọn cuộc đời
Làm trò, làm thầy và làm người vô danh như muôn vạn
những người dân không ai nhắc đến bao giờ
Lặng lẽ sống đời thường nhật
Lặng lẽ sinh tồn
Lặng lẽ về với đất
Như cây trên rừng
Như cá dưới sông
Như cỏ cây hoa lá bên đường
Xanh mướt mát rồi một ngày tàn lụi
Đến rồi đi
Chẳng cần nao nhiệt ồn ào rung chuông đánh trống
Thái Nguyên - cánh đồng rộng lớn

Trập trùng đồi núi vây quanh

Sông Công sông Cầu đầm đìa nước biếc

Bình yên trôi dòng chẳng đổi bao giờ

Sông như người

Người như sông

Lặng lẽ

Trăm năm thế

Ngàn năm vẫn thế...

Thái Nguyên!

Tạ ơn Người đã cho tôi

Một chỗ đứng một chỗ ngồi một chỗ ở một chỗ làm một
chỗ lấy vợ một chỗ nuôi con một chỗ đi về một chỗ
nhớ...

Và hẳn Người không khước từ

Một chỗ

Trong mệnh mông lòng Người rộng mở

Nơi cuối cùng tôi lặng lẽ dừng chân
Một chỗ nhỏ bé và cũng vô danh
Lặng lẽ hòa vào đất
Lặng lẽ hòa vào nước...
Tạ ơn Người!
Thái Nguyên!
Tôi thâm thì gọi!
Trong lặng yên chiều nay
Nhìn sông Cầu miên man xuôi dòng nước
Nhìn Tam Đảo xa trong mây ẩn hiện
Nhìn vào tôi - đã đi gần hết cuộc đời!
Tiếng gọi ngân lên khe khẽ
Thái Nguyên ơi!

NHỮNG NGÀY XƯA NHƯ MỘT CỔ TÍCH BUỒN

Những tháng năm xưa khổ ải đã lùi xa

Tất bật lo miếng cơm manh áo đã lùi xa

Cơm trắng giấc mơ thần tiên hồi xưa ấy đã lùi xa

Một li nước đường khi ốm

Chục quả trứng gà thăm người thân dưỡng bệnh

Hộp sữa đặc có đường cứ như là một niềm mơ ước

Đĩa thịt gà rung rung

Bữa cơm chiều Ba mươi tết hân hoan trong cái đói cồn
cào và ngán ngật rét...

Tất cả dường như đã lùi xa

Cứ y như cổ tích

Tưởng như hoàn toàn biến mất

Ừ! Nhớ để làm gì?

Hãy quên đi!

Hãy để những ngày ấy lụi tàn!

Hãy để...

Đừng bao giờ kể lại cho con

Đừng bắt chúng phải nghe

Đừng bắt chúng phải sẻ chia

Đừng bắt chúng...

Ta vẫn tự dặn lòng

Ta chẳng có quyền bắt chúng phải cùng ta sống lại cái
thời chính ta muốn lãng quên

Ta chẳng có quyền gì

Nhưng quái quỷ không ít lần ta lại sống trong mơ

Những giấc mơ cứ trở về trong đêm dài

Những đêm dài...

Ngần ngật rét u u gió cánh đồng chiều tái dại

Nước ao lạnh băng cha ta ngụp lặn mò rau chần lợn

Rùng mình cái thừa lộn cũng kham khổ như người

Vài khúc sắn chổng trơ

Những khúc sắn còi chết nhựa

Rau luộc chấm nước muối

Những củ khoai hà đắng nghét

Ngày giỗ ông bà mâm cơm cúng sơ sài cha ta dè sẻn
tùng nén hương cúi đầu buồn rười rượi

Chiều cuối năm mẹ ta vẫn giành cho mình lưng cơm
nguội trộn ngô...

Ta giật mình thức dậy

Hình như vẫn còn vị đắng khoai hà

Hình như vẫn vương vất đâu đây khói hương gầy guộc
bay cùng gương mặt cha ta buồn so

Gió và gió hình như vẫn ngăn ngắt thổi

Chân tay cồng đường như tê dại

Li nước đường long lanh như nước mắt

Trời đất!

Trong giấc mơ tuổi già sao ta cứ trở lại
Những ngày ấy không dễ lụi tàn
Những ngày xưa như một cỗ tích buồn
Không dễ quên đâu
Không dễ.

HOA CÚ NỞ TRƯỚC SÂN NHÀ CỦA MẸ

Nhà Mẹ chúng tôi ở sâu trong ngõ...

Ngôi nhà cũ cha mẹ làm từ rất lâu rồi. Ngày ấy...

Chúng con chưa ra đời

Cha mẹ dời quê cha đất tổ

Nơi đây đất cần sỏi đá

Ngôi nhà dựng bên một quả đồi

Giữa ngãngắt xanh cây

Mít chè tươi tốt

Trước sân nhà cha mẹ để trồng hoa

Vài khóm hồng, gốc tường vi

Lắm tấm hoa ngâu

Âm thầm nở muện

Chúng con ra đời

Miên man những năm cùng khôn

Miếng ăn khuya sớm nhọc nhằn

Những trái mít thảo thơm giữa trập trùng đói khát

Trước sân nhà hoa vẫn nở rung rung

Hoa cứ nở

Hoa ơi cứ nở

Trước sân nhà của mẹ đã mấy chục năm

Từ những ngày xa xưa ấy

Từ khi chúng con còn bé dại

Từ khi nước mắt mẹ chảy ngược vào lòng

Từ khi cha bỏ ra đi về miền mây trắng

Hoa vẫn nở theo mùa theo tháng

Hoa thủy chung như người

Trái cay đắng

Trái đập vùi

Mùa xuân vẫn rạng ngời

Hoa cứ nở

Trước sân nhà của mẹ...

Những rộng dài sông bể

Những trập trùng non cao

Những sách vụn quyển đọc nát

Nhiều khi hóa thành chuyện tâm phào

Khi một mình ta lặng nhìn hoa nở

Trước sân nhà của mẹ....

BÀI HÁT VỀ NGÔI NHÀ CỦA CHÚNG TÔI

Giữa chập chờn thức ngủ

Bỗng giật mình

Câu hỏi vu vơ

Tưởng chừng quá đời vu vơ

Tại sao ta sẵn sàng véo von ca hát

Về những vinh quang vĩ đại hoành tráng đầu đầu

Mà không phải là ngôi nhà của chính mình?

Vu vơ câu hỏi

Muôn thưở

Hình như

Chẳng mấy ai trả lời

Ngôi nhà...

Chúng tôi làm nên từ chất chiu tằm tiện

Từ những nhọc nhằn mà người đời mỉa mai gọi là bán
cháo phở quanh năm

Từ dãi dầu mưa nắng ban ngày

Từ chong mắt thâu đêm đọc viết chắm bài

Từ những lo toan vụn vặt

Từ những nỗi khùng từ những cái gắt

Có có và vô có chẳng ít lần

Nhớ lại còn rơi nước mắt...

Ngôi nhà nhỏ

Nơi con của chúng tôi đã lớn lên

Tụi nhóc hình như cũng thấm thía tất cả

Những vui buồn

Những sướng khổ

Thậm chí những đón đau ê chề của kiếp nhân sinh

Tụi nhóc lớn lên

Chúng lại có những ngôi nhà riêng

Có thể đẹp hơn

Cầu giới không phải nhọc nhằn

Ngôi nhà nhỏ của chúng tôi

Tôi có thể nhắm mắt đi mà không sợ vấp

Rất nhiều cuốn sách cũ có thể bỏ đi

Những đồ dùng cũ cũng có thể

Nhưng không hiểu sao chúng tôi không nỡ

Đồ vật trong nhà hình như cũng có linh hồn

Không dễ gì vứt bỏ...

Ngôi nhà nhỏ của chúng tôi

Có bao nhiêu trò đến đây đọc sách?

Không thể nhớ

Một vài trò chúng tôi xem như con

Ra trường

Đôi khi ghé thăm...

Ngôi nhà nhỏ của chúng tôi

Một phần cuộc đời

Một phần máu thịt

Xứng đáng được ngợi ca

Như chim có tổ

Như cây có đất trồng

Như đám mây có thung sâu trú ngụ

Ngôi nhà nhỏ của chúng tôi

Sao lại không viết một bài ca về nó?

NHỚ A.AKHMATOVA

*Đọc thơ Bà từ thời nao khi ta còn rất trẻ.
Nỗi buồn dịu dàng sâu thẳm đượm vẻ cao sang
và quá đỗi thiêng liêng...Ồ! Lại sắp đến Noel!*

Người nữ đầu tiên đến với ta trong dáng hình gần như
hoàn hảo

Phảng phất như một làn hương thắm thắm đêm mùa
xuân xứ Bắc

Dịu ngọt và ấm và nồng nàn

Ta run rẩy ngập ngừng

Trái tim như thất lại

Mơ hồ một nỗi sợ

Mơ hồ một nỗi đau

Chấp chới đôi cánh mỏng thiên thần

Thăm thẳm hun hút vực sâu số phận...

Nguyện ước thiêng liêng xa vời như trái chín trên cành
nàng đưa tay không tới

Bàn tay nhỏ yếu mềm

Trái chín mãi xa

Mãi trên cao ngoài tầm tay với

Nàng chấp nhận đầu hàng

Thua trong cuộc chơi nghiệt ngã trở trêu may rủi

Biên biệt xa

Xa mãi biên biệt xa...

Hình như có một lần nàng sẻ chia cùng chị gái

Nàng không thể

Nàng không thể

Người trai của nàng cứ như một nam thần sáng và trong
và yếu đuối đằng sau dáng hình ngang tàng mạnh mẽ
đằng sau cái vẻ bụi bặm bất cần

Nàng không thể

Không nữa

Trái tim dễ tổn thương

Dễ loạn nhịp

Dễ ngừng

Nàng không thể

Không thể là nguồn cơn cho những khổ đau đang chờ
dậm dài phía trước

Những lụy phiền những cay đắng khi trái tim đau...

Giáo đường nhỏ

Tiếng dương cầm

Trong veo buồn bay lên theo cánh thiên thần

Nơi thượng giới đôi mắt nàng nổi u ẩn có còn không

Ta người trần làm sao biết được!

Tiếng dương cầm bỗng trở nên trĩu nặng

Ta nghe như tiếng lệ rơi...

ĐOẢN KHÚC THÁNG HAI

Người già dạy ta "Tháo cởi oán thù khắc ghi tội ác!

1.

Tháng Hai!

Mùa Xuân!

Trùng vào tháng Giêng - lịch Mặt trăng

Tháng của Tết

Lúc nông nhàn

Người thanh thoi cùng Đất nghỉ ngơi

Đợi Mưa

Đợi Nắng

Đợi Gió ấm nồng nà

Hoa nở búp non lộc biếc

Trên càn

Trên khăn

Trên túi

Trên váy

Trên áo

Trên gương mặt nụ bầm trẻ thơ

Trên gương mặt cần lao rạn ngời sắc hồng men rượu

Tháng Giêng tháng Hai bình yên núi

Bình yên cây

Bình yên suối

Bình yên những nếp nhà quần tụ

Bình yên tiếng gà

Bình yên mõ trâu khua

Bình yên khói lam chiều hòa cùng sương núi

Biên cương một dải xanh mờ...

2.

Bất ngờ chúng đến

Trần như thác lũ

Đông đặc như mối như kiến

Hùng hồ dữ tợn như lợn rừng chó sói

Những thanh âm từ địa ngục

Những sắc màu chết chóc

Xích xe tăng nghiêng nát mặt đường

Kèn xung trận the thé giọng hoạn quan

Tiếng hô hét chói tai mùi kinh kịch

Phá!

Cướp!

Đốt!

Giết!

Hiếp!

Chặt đầu!

Banh xác!

Hơi ngạt!

Giếng sâu!

Hang đá!

Súng phun lửa!

Ngùn ngụt khói lộp ô tô thiêu đốt!

Lựu đạn hơi cay!

Ngựa lừa hôi của!

Giêng, Hai mùa địa ngục

Giêng, Hai mùa chết chóc

Giêng, Hai tan hoang đồ nát điêu linh

Giêng, Hai lặn sâu tâm khảm hãi hùng

Giêng, Hai mặt thật phơi bày...

3.

Giêng, Hai!

Giêng, Hai!

Bà già, em thơ chạy loạn

Mưa phùn, gió bắc, đá sắc, đường tron

Ngắn ngật rét

Hun hút những lối mòn

Trùng trùng ác nhân vây bủa

Trùng trùng mắt xanh lét cú điều

Giêng, Hai biên cương xám ngắt

Cây rừng ngơ ngác

Núi trắng khăn tang

Suối ghen giọng

Đào mạn mơ rũ héo

Mùa lê hoa rụng toi bời

Hoa chuối rừng chết ghen trên cây

Giêng, Hai từ ngày ấy

Ngàn ngàn đám giỗ ngậm ngùi

Khói hương màu oan khóc...

4.

Giêng, Hai!

Chinh chiến lùi xa

Ta trở về

Làng xóm cũ rờn rợn lạnh

Người già chỉ cho ta xem cái cối đá sứt mẻ

Chỉ cho ta nhìn cái cột nhà cháy dở

Chỉ cho ta nhìn những di ảnh sau làn hương khói

Cho ta xem tấm thổ cẩm lưu dấu vết máu loang

Những chứng tích Giêng, Hai thừa ấy!

Chén rượu Giêng, Hai phảng phất hồn người chết

Người già đưa mời ta mà không nói một lời

Giọt nước mắt trong veo lăn dài trên má

Ta lặng người

Rượu gọi hồn người chết thấm hòa vào máu ta từng giọt

Mặn

Đấng

Cay

Giêng, Hai...

Tiếng vọng từ những suối những thung những khe những
rừng những núi

Giêng, Hai...

W.WHITMAN

Cho con gái và con rể.

1.

Miền Viễn Tây đồng hoang bạt ngàn

Núi đá hoa cương nhọn sắc

Hoang mạc cát và xương rồng

Những chàng chăn bò cưới ngựa không cần yên

Áo quần bằng vải bông dày

Không cần giặt

Sòn rách tạo thành vẻ đẹp

Ngực trần xăm tất cả những thứ mình yêu thích

Đại bàng bay cao chín tầng mây

Núi đá cao chọc trời

Sông cuộn cuộn chảy.

Trời cho ta tiếng nói

Để nói to lên những chất chứa trong đầu

Để nói to lên những yêu thương trong tim

Tiếng nói kết nối con người

Tiếng nói đánh thức khát khao đang ngủ yên

Tôi nói nghĩa là tôi tồn tại

Tôi cười ngửa trên những thảo nguyên mệnh mang

Nghĩa là tôi tồn tại

Tôi nhận tượng Nữ thần Tự do

Tôi lấy Đại bàng giữa trời xanh làm biểu tượng

Tôi có lá cờ trên đó mỗi ngôi sao trắng là biểu tượng một bang

Nghĩa là tôi tồn tại

Trên xứ sở này Chỉ có con người

Người khiếm thị có chữ nổi

Người bại liệt có xe lăn và lối đi riêng

Người khiếm thính thì có máy trợ thính

Người khiếm thanh có ngôn ngữ thể hình

Nói bằng tay, bằng mắt

Những người đồng tính bị xua đuổi khắp nơi nơi

Thì hãy đến đây

Những ai bị khủng bố, hãy đến đây

Những người da màu

Những nhà tư tưởng bị đám đông ném đá

Đến đây

Xứ sở này con người có quyền sở hữu súng

Để đến bước cuối cùng bắn vỡ sọ kẻ bất lương...

W. Whitman

Ông làm thơ về con người

Thơ ông như lá cỏ

Sắc xanh ngời trải rộng dài trên mặt đất

Thơ ông thâm thì như tiếng hát đồng quê

Thơ ông dữ dội như thác nước

Thơ ông lộng lẫy như mặt trời phía Tây....

W. Whitman

Ông không ngại ngần đem thơ ca đến tặng những người
thợ bánh mì

Tặng những người quét rác

Tặng nhà chính trị tài ba

Tặng ca sĩ hát rong

Tặng người chăn ngựa

Thơ ông đi khắp thế gian này.

Một người Việt là tôi đọc ông sau hàng trăm năm vẫn
thấy

Cỏ mênh mông và rục rờ ánh mặt trời

Tôi thích W. Whitman

nghĩa là tôi tồn tại

Cho tôi.

2.

Năm tôi tốt nghiệp đại học,

Xách ba lo lên đường,

Trong tay có cuốn LÁ CỎ,

Của Walt Whitman.

Bài hát của chính tôi,

Bài hát về tôi,

Bài hát do tôi,

Bài hát không nhằm xưng tụng một đẳng bậc nào,

Bài hát không nhằm huyền thoại hóa bất kì ai,

Bà hát về tôi, bài hát.

Mẹ tôi sinh ra tôi sau một ngày lên rừng chặt nứa

Thấy người khang khác vẫn kịp đi gánh nước đổ đầy
chum,

Vì bố tôi quen đi rừng nhưng lại không quen gánh trên
vai đôi thùng gỗ.

Tôi nghe mẹ kể trong đêm bà trở dạ,

Tôi được sinh ra giống như những người anh, người chị
trước đó của tôi,

Chỉ hơi khác một chút chân tay dài và tóc quăn đen nhánh.

Nghे bố mẹ kể tôi biết mình lúc bé

Sống bình lặng như một nhánh cỏ,

Nhánh cỏ mặt mẹ tôi thường vẫn để vào chiếc túi vải con con,

Hương thơm dịu, góc giường.

Tôi lớn lên, làm người,

Không xu phụ, không khom lưng, không nói lời nịnh bợ,

Và tôi thấy,

Walt Whitman thật tuyệt vời,

Không khiêm tốn giả vờ ông nói

Tôi là Người,

Tôi hát về chính Tôi,

Thân thể căng tràn,

Mắt mở to nhìn thẳng,

Râu tóc bù xù bay theo chiều gió cuốn,

Hàm răng trắng lóa ánh mặt trời.

Tôi hát về tôi,

Làm con, không làm xấu mặt cha mẹ ông bà,

Làm bố không để con ra đường phải cúi mặt,

Làm người sống chân thật,

Ung dung,kiêu hãnh, ngàng cao đầu.

Tôi hát về chính tôi,

Tôi hát về chính tôi!

Cũng có khi yếu mềm và khóc,

Cũng có khi buồn thấy mình bất lực,

Cũng có khi hoang mang trước nhiễu loạn cuộc đời.

Tôi hát về chính tôi,

Tôi hát về chính tôi.

Sau một ngày lao động cật lực,

Tôi hát về chính tôi.

AVE MARIA

*Sáng ngày 15 tháng Hai năm 2025 như cả trăm người,
tôi có mặt trong lễ ra mắt trường ca LÒ MỒ của Nhà thơ
- Họa sĩ Nguyễn Quang Thiều.*

*Phải nói ngay để tránh những hiểu lầm: tôi chỉ là một
độc giả mười phần vô danh và tuyệt đối không thuộc
nhóm "thấy người sang bắt quàng làm họ".*

*Không khí buổi ra mắt sách như tôi cảm nhận là khá
trầm hiểu theo nghĩa là không ồn ào, tưng bừng, rộn
ràng! Tôi cũng không rõ vì sao?*

*Có phải là do tiếng piano, tiếng viola và tiếng sáo của
những nghệ sĩ thượng thặng? Những bản nhạc không lời
cất lên cứ như "buộc" tất cả phải lắng xuống?*

Tôi như bay lên theo hai khúc Ave Maria!

*Có phải là do 18 bức tranh khổ lớn chung tên NGUYỄN
CÁU được treo với ánh sáng được tính toán cẩn thận đủ
khiến tất cả phải ngược nhìn và trầm tư?*

Tôi cũng không biết nữa.

Nhìn tranh tôi cũng như được bay lên.

Tôi thuộc nhóm người ra về gần như cuối cùng.

*Ngồi chờ xe tại cửa ra vào nhà xuất bản Hội nhà văn, 65
Nguyễn Du, chừng 20 phút tôi viết xong một bài để cúng
tê lê búc. Cho vui.*

Bản thánh ca Ave Maria đầy ám ảnh!

18 bức tranh đầy ám ảnh!

*Đó là nguồn cơn của AVE MARIA bằng ngôn từ Đặng
Tiến.*

Khúc viết đầu tiên thành khúc cuối cùng.

1.

Tĩnh lặng hồ trong

Vây bọc sắc xanh thăm thăm rừng

Thăm thăm trời xuân in đáy nước

Bung biêng cỏ hoa không dấu chân người

Thiên nga trắng muốt

Yên tĩnh

Hồ

Yên tĩnh

Trong veo

Nước

Trong veo

Trời

Trong veo

Kính lạy Đức Mẹ Maria Chí thánh Chí thiện

Kính lạy

Ánh sáng trên cao dịu dàng ban phát

Con ngược nhìn

Ngược nhìn

Giang rộng tay đón nhận

Tạ ơn Mẹ đã cho con diễm phúc buổi sáng nay

Hồ nước mênh mang của con

Sắc xanh cây cỏ núi rừng của con

Thiên nga Màu trắng trinh nguyên phơi mình dưới nắng
của con

Của con những đóa hoa nội cỏ xanh ròn

Bung biêng gió

Đức Mẹ Chí thánh Chí thiện đã đến nơi này

Ánh mắt nhân từ

Dịu dàng bàn tay dẫn dắt

Tạ ơn Mẹ đã đến

Xin từ tạ cõi nhân gian

Lần cuối cùng con khóc

Nước mắt tạ từ vĩnh biệt

Xin gửi lại chôn này....

2.

Xin được tha thứ

Chàng ơi! Bao dung và độ lượng!

Em có gì đâu

Em không có gì

Ngoài trái tim yêu

Dại khờ và thanh khiết

Đập quá nhanh và yếu mềm

Làn tóc dịu dàng và đôi mắt mở to ngơ ngác

Bàn tay xanh xao

Giọng em luôn như hụt hơi thảng thốt

Em không có gì và đã trao gửi hết nơi anh

Tạ từ chàng người trai duy nhất

Đừng yếu đuối nghe chàng

Và cứ khóc

Nước mắt rửa trôi muộn phiền

Nước mắt sẽ làm gương mặt chàng dịu lại

Người yêu đầu của em

Bao dung và độ lượng

Chàng sẽ có một tình yêu khác

Một cô nàng khác bước ra từ cuộc đời này

Hãy giang rộng vòng tay!

Và đặt nụ hôn cháy bỏng!

Đức Mẹ Maria Chí thánh Chí thiện

Sẽ luôn ở bên chàng

Nâng đỡ chở che...

Lần cuối hỏi người trai em yêu dấu hãy nhìn lên thăm
thăm mây trắng trời cao.

3.

Chàng thi sĩ của em

Trái tim yếu đuối, kiêu hãnh và bông bột và cục đơan

Em biết không thể trở thành Nàng thơ như chàng mong
ước

Em - người nơi cõi trần nhiều tục lụy trái tim yếu mềm
dễ tổn thương và mệt mỏi

Đóa hoa dễ nhạt sắc phai hương và cũng rũ héo

Em run rẩy âu lo và sợ hãi

Tình yêu nơi ta mật ngọt cùng mật đắng

Ánh mắt mê dụ của con rắn thần mềm mại khôn ngoan
nhìn diễu cợt

Hỡi thi sĩ không vượt qua số phận!

Trái tim nhàu nát nơi chàng ngân lên thành ngôn từ khổ
đau nhưc buốt

Ngôn từ chán chường

Ngôn từ cay độc

Bi thương trầm thống

Trái tim đau em không thể xoa dịu

Em không thể sẻ chia

Gió man dại cuốn đi cuốn đi và ném em vào khoảng trời
tăm tối

Em đã vĩnh viễn mất chàng

Tạ từ lần cuối

Em đã sống đã yêu đã dâng hiến đã khổ đau thánh thiện
và tội lỗi

Đã đến giờ theo Đức Mẹ Maria Chí thánh Chí thiện bay
đi

Khoảng trời xanh biếc

Xin chàng hãy nhìn về nơi ấy

Có em!

4.

Ta mỉm cười nhớ

Lần đầu gặp

Người đàn ông

Tóc biếc xanh

Râu biếc xanh

Mắt thăm thẳm vực

Bí ẩn và đe dọa

Tin cậy và Ngờ vực

Ta chết lặng như tan vào cõi hư vô

Kì công của Tạo hóa

Người đàn ông khiến ta bối rối, tin cậy và ngờ vực âm
nùng và lạnh lẽo thiên thần và ác quỷ...

Cuốn chặt ta bằng ánh nhìn

Dịu dàng và hung dữ

Thanh quý và trần trụi

Quyến rũ và dửng dưng

Ta chết lặng trong thôi miên

Bùng lên trong ta sục sôi bản năng kẻ nữ

Ta tự ném đời ta vào thăm thẳm vực sâu

Âm u

Rờn rợn

Ta chết chìm trong ánh nhìn tinh quái

Trong đăm đúi si mê cuồng dại

Trong tận cùng khổ đau và hạnh phúc

Trong lãng quên và bất chấp

Bản năng ta được tháo cũi sổ lồng

Thiên - đường - nơi - Địa - ngục

Địa ngục trong sạch đời ta

Địa ngục nơi trái tim ta trú ngụ...

Xin tạ từ người đàn ông duy nhất của ta!

Điểm phúc đã đến và sẽ đến với người

Kính lạy Đức Mẹ Vô nhiễm bao dung và cứu chuộc

Maria con nguyện bước theo người!

5.

Tiếng dương cầm nhẹ như sợi nắng

Tiếng dương cầm như tơ nhện long lanh sương mai

Tiếng dương cầm dịu dàng như ánh mắt nhân từ

Tiếng dương cầm rải bốn bề mặt nước

Mắt ta nhòa lệ

Ta cúi nhìn lần cuối

Cõi nhân gian nơi ta từng sống từng yêu từng khổ đau
từng hạnh phúc

Người yêu ta - chàng ở nơi nao?

Người ta yêu - chàng ở nơi nao?

Đang rũ buồn úa héo?

Đang sầu muộn trong bóng chiều buông cùng rượu?

Đang ngủ vùi sau những đêm thức trắng?

Đang lững lơ bay giữa chín tầng trời?

Đang ở đâu?

Chàng đang ở nơi đâu?

Vời vợi xa...

Xin tạ từ và không mong ngày gặp lại

Miền vĩnh phúc xin không ước hẹn

Nguyện Đức Mẹ Maria Chí thánh Chí thiện!

Người ta yêu! Người yêu ta!

Được thanh thản tháng ngày

Trái tim xin được dịu lại

Nỗi trầm thống xin được vơi đi

Những giọt lệ trong sẽ rửa trôi phiền muộn

Trên gương mặt chàng

Người yêu em!

Người em yêu!

Khúc tạ từ thanh nhẹ như tơ nắng.

6.

Nàng đã bay xa

Bay cao

Ta ngược nhìn vời vợi xa mây trắng

Thăm thẳm trời xanh

Những thiên nga trắng muốt đã bay đi

Nước dường như hóa đá

Những hàng cây bất động

Hoa cỏ hết bung biêng

Ta xòe đôi bàn tay

Bàn tay ta dường như lạnh ngắt

Máu trong thân thể ta hình như ngưng chảy

Trái tim ta dường như ngưng đập

Ta đã mất

Đã mất

Đã mất

Ôi! Trái táo ngọt lành hóa ra vị đắng

Hơi thở thơm nồng nàn thoát hóa thành tử khí chín tầng
địa ngục

Vòng tay ôm bỗng như rắn trườn lạnh buốt

Trăng đã tắt

Muôn vì tinh tú không còn

Bóng tối phủ đầy

Ta chìm mãi chìm mãi trong màn đêm

Ác mộng

Quý quái

Điên rồ

Bạo ngược

Sao nàng lại đến với ta trong cuộc đời này?

Sao nàng lại bỏ ta đi giữa cuộc đời này?

Sao nàng cứ bay lên cao cao mãi?

Sao ta cứ chìm sâu sâu mãi?

Vườn Địa đàng đã mất dấu thời gian...

Nguyện Đức Mẹ Vô Nhiễm Maria Chí thánh Chí thiện -
ta không nói được thành Lời

Bóng đêm cuốn ta đi...

7.

Chỉ có bầu trời cho ta được bay lên

Biếc xanh và trong vắt

Chỉ còn bầu trời

Chỉ còn bầu trời

Chỉ còn bầu trời...

Bay lên bay lên

Một mình ta

Một mình ta

Rũ bỏ muôn gánh nặng nhân gian

Áo quần như xiềng xích

Nặng nề trói buộc

Vướng víu những cao thấp đẹp xấu sang hèn

Áo quần như xiềng xích

Rũ bỏ

Rũ bỏ tất

Bay lên bay lên

Xanh biếc màu trời

Trong veo tinh khiết

Bay lên bay lên

Chỉ có một mình ta

Một mình ta

Rũ bỏ những oán hờn thù hận

Những yêu những ghét chập chờn mù mịt phải trái đúng sai

Ta thanh nhẹ tẩm thân

Rũ bỏ

Thanh tủy

Bay

Bay lên

Trên kia biếc xanh bầu trời

Trong vắt...

Ta đã sống

Đã sống

Trái cảm ngọt ngào mang hình trái táo

Sự kiêu căng ngu ngốc mang hình con rắn

Những đam mê khắc khoải cao quý và tội lỗi thanh tao
và ô trọc đam mê và chán chường núp bóng Adam núp
bóng Eva

Ta đã sống

Tục lụy, ưu phiền, hạnh phúc và đau khổ

Ngẩng đầu xanh biếc trời cao

Trong veo sáng gọi ta

Bay lên

Bay lên

Bay lên

Rũ bỏ rũ bỏ rũ bỏ...

Ô! Chỉ còn bầu trời!

Biếc xanh

Trong vắt.

NHỮNG VỤN VỠ THẤT NGÔN

Kính tặng Phạm Cao Hoàng!

Cố hương...Vói ta là định mệnh,
Như chim di trú vỗ cánh bay!
Ta về. Lòng dạ như chỉ rối
Càng gỡ càng thêm mọi nẻo buồn.

Đón chào ta. Những người xa lạ,
Sang trọng có thừa vắng yêu thương.
Cố hương. Trở về. Ngày lần cuối,
Nơi chở che xương cốt song thân.

Nơi tiên tổ đã về cùng cát bụi,
Rồi mai đây xa cách ngàn trùng!
Dặm cũ đặt chân. Buồn xa lạ,
Bãi biển nương dâu hóa nhãn tiền.

Vườn cũ xa vời trong cõi nhớ,
Lần tìm không một dấu thân quen.
Hương dăng. Khói ngún. Cay cay mắt,
Ta thăm trò chuyện. Những hồn đau.

Giữa nơi cổ thổ mà cô quạnh,
Sinh li phiêu tán những nơi đâu?
Cúi đầu. Từ biệt. Lòng trĩu nặng,
Mai một đời xa. Gió ngược chiều.

Vấn vương dù có. Không hỏi tiếc,
Ta như chim. Sải cánh phiêu diêu.
Giật mình ta nhớ thửa li biệt,
Không khóc. Không cả cuộc tiễn đưa.

Đêm sâu hun hút. Trùng im tiếng,
Biển khơi gầm gào. Sóng thiên thu.
Rùng mình. Lạnh buốt thấu tim óc,
Nhớ câu "nhất khứ..." giọng bi trầm.

Ta đi. Quyết không ngoảnh đầu lại,
Nẻo xa mờ mịt. Ơi cố hương!
Không tự huyễn sinh nhằm thế kỉ,
Quê nhà đã hết chỗ dung thân.

Tấn kịch ba đào cùng khói lửa,
Trời đày. Muôn sự đã rồi tung.
Nào ai có biết ta khi ấy,
Mang mang buồn. Chỉ vậy, vậy thôi.

Mắt hướng lên cao mong che chở,
Chúa lòng lành! Phật chẳng bỏ rơi!
Miền đất lạ. Cuối cùng cũng đến,
Biển khơi thăm thẳm ngoảnh lại nhìn.

Sau bao ngày. Lần đầu ta khóc,
Xót thương ai dưới lớp sóng chìm.
Đàn chim di trú. Đất lành đậu,
Trập trùng khô ái! Kể làm chi.

Cơn bĩ cực tưởng dài vô tận,
Ta chờ. Như cỏ dại xuân thì.
Năm tháng trôi. Không còn chậm nữa,
Đầu xanh thừa ấy đã điếm sương.

Những muộn phiền. Đã voi. Voi mãi...

Rũ khỏi ta như rũ bụi đường.

Đất mới xanh cây hoa kết trái,

Con cháu ta cũng kịp lớn lên.

Trong veo ánh mắt. Ta không nở,

Kể những chuyện xưa những nỗi niềm.

Một chút cách ngăn ta vẫn biết,

Không sao. Ta học để sống chung.

Khổ lụy nhắc làm chi. Thêm cực,

Tạ ơn Trời rộng lượng bao dung.

Trở về ư? Chúng ta là khách,

Bâng khuâng sống lại những ngày xưa...

Con cháu ta vô tư cười nói,
Gặp miền đất lạ! Mãi vui đùa...
Nào ai giữ mãi hồn oán cũ?
Gánh nặng trần gian. Quá đủ rồi.

Thôi cứ quên đi lòng thanh nhẹ,
"Ác lai ác báo...". Sẵn lưới trời.
Đàn chim di trú. Bay bay mãi,
Góc biển chân mây. Lại sẽ gần.

Đất dữ. Phía sau ta bỏ lại,
Cổ hương sương khói dạ băng khuâng.

GHI Ở BẾN TRẦN ĐỀ

*Bữa ấy, đứng chờ tàu cao tốc ra Côn Đảo, ba bề bốn bên
toàn là nước. Nơi sông Hậu sắp ra biển...*

Mênh mang nước quanh tôi toàn nước

Phù sa ngẫu đục lững lơ trôi

Sắp ra biển! Sắp ra biển lớn

Nước băng khuâng như chẳng nở rời.

Chẳng nở rời. Ngút ngát châu thổ

Ngút ngát xanh! Ngút ngát ruộng đồng

Chẳng nở rời! Muôn dân trăm họ

Đứng dầm chân đón gió biển Đông.

Lần đầu tiên nơi này, tôi đến
Gió lộng biển xa! Bủa bủa vây
Chợt run người! Lòng như tê dại
Âm âm tiếng ai vọng đâu đây.

Bến sông này bao người li biệt?
Vùi thân thăm thẳm biển khơi xa
Bến lạ tha hương ai cập bến
Hoàng hôn buồn! Lòng xót! Lệ nhòa...

Nơi cửa sông trước khi ra biển
Nước còn vương vấn mãi không nguôi
Cuộc li biệt lặng thầm. Ai biết?
Nghe vọng âm có phải riêng tôi?

Biển khơi xa! Chân mây biên biệt

Có nghe chăng di nguyện thất lòng

"Khi - tôi - chết - mang - tôi - ra - biển!"(•)

Bển nước này, ai đón đợi không?

Giữa trưa hè, trời cao nắng xối

Nước bủa vây, tôi nhỏ quá chừng

Bâng khuâng cúi đầu soi vào nước

Lặng thầm xin góp giọt lệ trong.

(•) *Thơ Du Tử Lê*

GHI Ở HỘI XUÂN ĐỊNH HÓA

Tặng Phạm Vũ.

Sau lễ Kỳ Yên mây vờn vũ

Mưa bụi giăng giăng trắng ruộng nương

Đất cựa mình sau mùa đông giá

Mầm muôn cây nhú đọt nắng lên.

Vang trống hội! Âm âm vách núi

Theo người xuống đồng. Mạ mướt xanh

Những đường cày đầu tiên lật đất

Mùi hăng hăng là đất quê mình.

Ngày Xuân khai hội! Xôi ngũ sắc
Mắt trẻ thơ ngời sáng long lanh
Dập dìu thỏ cẩm đi như múa
Mùi rượu thơm theo gió lan nhanh.

Tùng bùng hội! Người đi như nước
Gặp nhau! Cười! Tay bắt mặt mừng
Rượu tràn li! Đất trời say tít
Giọng trong hòa giọng đục. Rung rung.

Tạm quên nhé! Tạm quên tất cả
Những lụy phiền, khổn khó...Tạm quên
Mở rộng lòng và giang tay đón
Bạn trăm nơi cùng khách trăm miền.

Nào mời bạn! Giọng trong sơn nữ
Điệu nàng ới. Vút cánh chim bay
Nào mời bạn! Chiếu hoa đã trải
Cùng điệu then! Những khúc vui đây.

Bao sơn nữ má hồng mắt biếc
Bao trai làng bối rối nói cười
Bao ông ké bước chân chậm rãi
Đưa mắt tìm...Hình bóng xa xôi.

Ngược Chợ Chu! Có người khách lạ
Ồn ào. Bụi bặm. Chốn thị thành
Được một lần thả hồn về núi
Đầu trần. Mưa. Từng hạt. Long lanh.

Xón xang lòng! Tiếng chày giã bánh
Ngát ngậy thơm! Hương núi hương cây
Tròn xoe mắt! Sắc màu hòa điệu
Dịu dàng vui! Mưa bụi bay bay...

Chón thanh bình, trở về, tìm lại
Những hồn nhiên trong sáng...Trở về
Năm một lần...Thế thôi. Là đủ
Long lanh nắng hừng! Nẻo sơn khê!

SAU LŨ UỐNG TRÀ CÙNG BẠN

Để tặng Công Nguyễn,

bạn tôi vừa ghé Thái Nguyên sau lũ.

Trời lại xanh lại bông bành mây trắng

Sáng cuối thu lại lấp lánh trong lành

Heo may thổi lại hanh hao muôn thửa

Nơi sông vào thành phố vẫn uốn quanh.

Như chưa từng những trận mưa xối xả

Như chưa từng dòng xiết xoáy đục ngầu

Như chưa từng nước dâng tràn bờ lũ

Như chưa từng thức trắng những đêm thâu.

Nào ngồi xuống! Bạn già! Xin ngồi xuống
Hương trà thơm - lộc của đất của trời
Tân Cương quê mình danh - trà - đệ - nhất
Nào chén nâng! Chúng ta cũng già rồi!

Trận lũ kinh hoàng - trăm năm mới gặp!
Để chuyện trò khi trà hậu tửu dư
Có cái kê cho con và cho cháu
Bao nhiêu người chẳng được thấy bao giờ!

Ừ! Thảm nạn cứ xem như ác mộng!
Bỏ được đi bao nhiêu thứ dư thừa
Nơi ta ở thêm đôi phần thoáng đãng
Ác mộng tan! Lại thanh nhẹ hồn thơ!

Mong manh lắm! Phận người mong manh lắm!

Ta đã ngộ ra - mặt nước cánh bèo

Ta ngộ ra bao điều đơn sơ nhất

Người Việt mình đâu có cạn thương yêu!

Những hồi hải lo toan từ muôn nẻo

Tụ về đây giang rộng những vòng tay

Máu chảy ruột mềm tay đứt ruột xót

Ghi tạc lòng ta công đức cao dày.

Kinh hoàng lụy rồi chúng ta sẽ kể

Xin đừng quên bạn hỡi xin đừng quên

Tình nghĩa đồng bào trong con thảm nạn

Giúp ta vui đi bao nỗi ưu phiền.

Lại mây trắng bông bênh trong veo nắng

Nơi sông vào thành phố lại hiền hòa

Như chưa từng chưa từng cơn mộng dữ

Mãi mãi thơm bay đệ nhất danh trà!

LỜI BẠT

Đứt nối nhịp tháng ngày là một tập thơ được cấu trúc như một dòng hồi tưởng mở, nơi các mảnh ký ức cá nhân, trải nghiệm lịch sử và suy tư nhân sinh đan xen, nối liền rồi lại đứt đoạn, đúng như tên gọi của nó. Tập thơ không tìm cách kể một câu chuyện tuyến tính, mà lựa chọn phương thức “đứt nối”: những đoạn thơ, những giọng điệu, những không gian tinh thần xuất hiện, rồi đi, rồi trở lại trong một trường cảm xúc rộng và sâu.

Một trong những đặc điểm nổi bật của tập thơ là sự giao thoa giữa cái riêng tư và cái cộng đồng. Những hồi ức cá nhân về gia đình, quê hương, những dòng sông, những ngôi nhà, những người đàn bà lặng lẽ mưu sinh... được đặt song song với những ám ảnh lịch sử, biên cương,

chiến tranh, mất mát và ký ức tập thể. Thơ ở đây không nhằm minh họa lịch sử, mà để lịch sử thấm dần vào thân phận con người, trở thành nỗi day dứt âm ỉ trong đời sống thường nhật.

Giọng điệu thơ biến chuyển linh hoạt: khi trầm lắng, chiêm nghiệm; khi dồn dập, ám ảnh; có lúc mang sắc thái cầu nguyện, có lúc lại rất đời, rất gần. Nhiều bài thơ cho thấy xu hướng nghiêng về trường ca trữ tình – tự sự, với câu thơ dài, nhịp thơ tự do, ưu tiên dòng cảm xúc và mạch suy tưởng hơn là niêm luật chặt chẽ. Việc lặp lại hình ảnh, cụm từ, hoặc nhịp điệu có chủ ý tạo nên cảm giác vang vọng, như một tiếng vọng ký ức không dứt.

Đứt nối nhịp tháng ngày không cố gắng đưa ra kết luận hay lời giải đáp rành mạch cho những vấn đề mà nó chạm tới. Tập thơ chấp nhận sự dang dở, chấp nhận những khoảng trống, những chỗ không thể gọi tên. Chính trong những khoảng trống ấy, người đọc được mời gọi tham dự, đối thoại và tự hoàn tất mạch cảm xúc của riêng mình.

Với dung lượng hơn **14.800 từ**, tập thơ cho thấy một nỗ lực lao động chữ nghĩa bền bỉ, nghiêm túc, phản ánh nhu cầu ghi chép, lưu giữ và đối diện với thời gian. *Đứt nối nhịp tháng ngày* vì thế có thể được đọc như một bản ghi chép tinh thần – nơi thơ không chỉ là biểu đạt cảm xúc, mà còn là cách con người tự lần tìm căn cước của mình giữa những đứt gãy và tiếp nối của đời sống.

ChatGPT

Tháng 1.2026

MỤC LỤC

Lời Giới Thiệu 001

Lời mở 011

Địa linh ca 013

Nơi tôi ở sườn Đông Tam Đảo 035

Cao Bằng 048

Đứt nối nhịp tháng ngày 069

Người đàn ông một mình đạp xe 092

Những người đàn bà tôi gặp trên đường 096

Để nhớ một lần một mình đứng bên sông 100

Thái Nguyên 103

Những ngày xưa như một cỗ tích buôn 106

Hoa cứ nở trước sân nhà mẹ 110

Bài hát về ngôi ngôi nhà của chúng tôi 113

Nhớ A.Akhmatova 117

Đoản khúc tháng Hai 120

W.Whitman 127

Ave Maria 134

Những vụn vỡ thất ngôn 151

Ghi ở bến Trần Đề 157

Ghi ở hội xuân Định Hoá 160

Sau lũ uống trà cùng bạn 164

Lời bạt 168

ĐÚT NÓI NHỊP THÁNG NGÀY – TẬP THƠ của
Đặng Tiến (Thái Nguyên) là tác phẩm thứ 97 trong Tủ
Sách Điện Tử T.Vấn & Bạn Hữu. Bản điện tử được phát
hành miễn phí trên hệ thống toàn cầu của trang mạng
văn học:

T.Vấn & Bạn Hữu
(T-Van.Net).

*Bản Quyền thuộc về tác giả
và Tủ Sách T.Vấn & Bạn Hữu*

